

KPS.430.001.2023

Nr ewid. 33/2023/P/23/001/KPS

Informacja o wynikach kontroli

Wykonanie budżetu państwa w 2022 r.
w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych
oraz planów finansowych:
Funduszu Ubezpieczeń Społecznych,
Funduszu Emerytur Pomostowych,
Zakładu Ubezpieczeń Społecznych
– państwowej osoby prawnej

MISJA

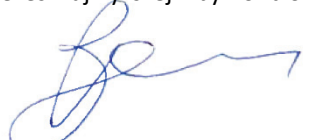
Najwyższej Izby Kontroli jest niezależna, profesjonalna kontrola zadań publicznych w interesie obywateli i państwa

p.o. Dyrektor Departamentu Pracy,
Spraw Społecznych i Rodziny

Dariusz Rogowski

Zatwierdzam:
Prezes Najwyższej Izby Kontroli

Marian Banaś

Warszawa, dnia 5 czerwca 2023 r.

Najwyższa Izba Kontroli
Ul. Filtrowa 57
02-056 Warszawa
T/F +48 22 444 50 00

www.nik.gov.pl

SPIS TREŚCI

1.	WPROWADZENIE	4
2.	OCENA OGÓLNA	6
3.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	8
	3.1. DOCHODY BUDŻETOWE	8
	3.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA.....	8
4.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	10
	4.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW FUS.....	10
	4.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW FUS	11
	4.3. STAN FUS I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI.....	13
	4.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI	13
5.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH ...	15
	5.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW FEP	15
	5.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW FEP	15
	5.3. STAN FEP I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI.....	15
	5.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI	16
6.	WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH JAKO PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ	17
	6.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW ZAKŁADU.....	17
	6.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW ZAKŁADU	18
	6.3. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI ORAZ OBLIGACJAMI	23
	6.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI	23
7.	PLAN W UKŁADZIE ZADANIOWYM I PLAN DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU	28
	7.1. PLAN W UKŁADZIE ZADANIOWYM.....	28
	7.2. PLAN DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU	28
8.	SPRAWOZDANIA	30
9.	INFORMACJE DODATKOWE	31
10.	ZAŁĄCZNIKI	32
	10.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.....	32
	10.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	33
	10.3. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH.....	34
	10.4. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH – PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ	35
	10.5. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH.....	36
	10.6. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	37
	10.7. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ZUS – PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ	39
	10.8. WYKAZ OCEN KONTROLOWANYCH JEDNOSTEK	40
	10.9. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH	41
	10.10. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH	44
	10.11. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH – PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ.....	45
	10.12. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI	48

1. WPROWADZENIE

Cel kontroli

Ocena wykonania w 2022 r. budżetu państwa w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz planów finansowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych oraz ZUS – państwowej osoby prawnej pod względem legalności, celowości, rzetelności i gospodarności działań podejmowanych przez dysponenta.

Zakres kontroli

- realizacja dochodów i wydatków budżetu państwa,
- sporządzenie rocznych sprawozdań budżetowych oraz sprawozdań za IV kwartał 2022 r. w zakresie operacji finansowych,
- system kontroli zarządczej w zakresie prawidłowości i rzetelności sporządzania sprawozdań,
- planowanie i realizacja przychodów,
- nadzór i kontrola, sprawowane przez dysponenta części budżetu państwa w trybie art. 175 ust.1 i 2 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹,
- planowanie i wykonanie kosztów oraz efekty realizowanych zadań, w tym stopień ich realizacji.

Jednostki kontrolowane

Centrala Zakładu Ubezpieczeń Społecznych w Warszawie
 Oddział ZUS w Krakowie
 I Oddział ZUS w Łodzi
 Oddział ZUS we Wrocławiu

Zakład Ubezpieczeń Społecznych realizuje cele i zadania wskazane w ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych². ZUS jest państwową jednostką organizacyjną posiadającą osobowość prawną. Organami Zakładu są: Prezes, Zarząd oraz Rada Nadzorcza. Prezes Zakładu jest dysponentem części budżetu państwa 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych (dalej: część 73). Nadzór nad działalnością ZUS sprawuje minister ds. zabezpieczenia społecznego.

Do zakresu działania Zakładu należy realizacja przepisów o ubezpieczeniach społecznych, a w szczególności:

- stwierdzanie i ustalanie obowiązku ubezpieczeń społecznych;
- ustalanie uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych oraz wypłacanie tych świadczeń;
- wymierzanie i pobieranie składek na ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne, Fundusz Pracy (dalej: FP), Fundusz Gwarantowanych Świadczeń Pracowniczych (dalej: FGŚP);
- prowadzenie rozliczeń z płatnikami składek z tytułu należnych składek i wypłacanych przez nich świadczeń podlegających finansowaniu z funduszy ubezpieczeń społecznych lub innych źródeł;
- prowadzenie indywidualnych kont ubezpieczonych i kont płatników składek;
- orzekanie przez lekarzy orzeczników Zakładu oraz komisje lekarskie Zakładu dla potrzeb ustalania uprawnień do świadczeń z ubezpieczeń społecznych.

Za pośrednictwem Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (dalej: FUS) i Funduszu Emerytur Pomostowych (dalej: FEP) prowadzone są rozliczenia pobieranych składek i wypłacanych świadczeń. W ramach części 73 prowadzone są rozliczenia z budżetem państwa z tytułu m.in.: dotacji dla FUS, świadczeń zleconych ZUS do wypłaty. Zadania realizowane są przez ZUS – państwową osobę prawną (dalej: Zakład).

Część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

W 2022 r. dochody w części 73 wyniosły 194 418,9 tys. zł (129,5% planu), a wydatki w kwocie 75 554 802,9 tys. zł (99,7% planu po zmianach). Stanowiło to 0,04% dochodów i 14,6% wydatków budżetu państwa. W ramach części 73 sfinansowano m.in.: dotację dla FUS, świadczenie wychowawcze³, rodzinny kapitał opiekuńczy⁴, dotację dla FEP oraz składki na ubezpieczenia społeczne, świadczenia zlecone ZUS do wypłaty oraz realizowane przez ZUS zadania w zakresie polityki i pomocy społecznej.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

FUS jest państwowym funduszem celowym, powołanym do realizacji zadań z zakresu ubezpieczeń społecznych⁵. W ramach FUS wyodrębnione zostały fundusze: emerytalny, rentowy, chorobowy, wypadkowy. Przychody FUS pochodzą m.in.: ze składek na ubezpieczenia społeczne niepodlegających przekazaniu na rzecz otwartych funduszy emerytalnych (dalej: OFE) oraz z dotacji budżetu państwa. Z FUS finansowane są m.in.: wypłaty świadczeń, wydatki na prewencję rentową i wypadkową, odsetki za nieterminowe wypłaty świadczeń, odpisy stanowiące przychody Zakładu, wydatki na pokrycie niedoboru środków niezbędnych do zapewnienia wypłat emerytur kapitałowych. Dysponentem Funduszu jest Zakład Ubezpieczeń Społecznych⁶. W skład Zakładu

¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 1634, ze zm.

² Dz. U. z 2022 r. poz. 1009, ze zm., dalej: ustawa o sus.

³ Na podstawie art. 29 ust. 3 ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (Dz. U. z 2022 r. poz. 1577, ze zm.).

⁴ Na mocy ustawy z dnia 17 listopada 2021 r. o rodzinnym kapitale opiekuńczym (Dz. U. z 2021 r. poz. 2270, ze zm.).

⁵ Art. 51 ust. 1 ustawy o sus.

⁶ Art. 51 ust. 2 ustawy o sus.

wchodzą centrala i terenowe jednostki organizacyjne⁷. Prezes Zakładu realizuje zadania należące do zakresu jego działania za pomocą komórek organizacyjnych Centrali Zakładu i terenowych jednostek organizacyjnych Zakładu⁸.

W 2022 r. przychody FUS wyniosły (w ujęciu memoriałowym) 312 652 932,2 tys. zł (102,1% planu). Dotacja z budżetu państwa wyniosła 38 663 292,0 tys. zł i stanowiła 12,4% przychodów FUS. Koszty wyniosły 310 934 095,7 tys. zł (99,3% planu po zmianach). Stan Funduszu na 31 grudnia 2022 r. wynosił 9 027 738,7 tys. zł.

Fundusz Emerytur Pomostowych

FEP jest państwowym funduszem celowym powołanym w celu finansowania emerytur pomostowych⁹. Dysponentem Funduszu jest ZUS¹⁰.

Zrealizowane w 2022 r. przychody FEP wyniosły 1 904 467,1 tys. zł (101% planu po zmianach), a koszty 1 818 045,6 tys. zł (96,1%). Stan Funduszu na koniec 2022 r. wynosił 159 737,3 tys. zł i stanowił 1426% planu po zmianach.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – państwowa osoba prawna

Zakład w 2022 r. realizował zadania dotyczące świadczeń społecznych oraz dostępu do świadczeń opieki zdrowotnej. W 2022 r. nie zmieniły się ramy organizacyjno-prawne funkcjonowania Zakładu określone w ustawie o sus oraz w statucie. Zakład dysponuje środkami finansowymi dwóch funduszy celowych, tj. FUS i FEP. Na koniec 2022 r. w Centrali Zakładu funkcjonowały 33 komórki organizacyjne. W terenie działały: Centrum Informatyki, 43 oddziały, w ramach których funkcjonowało łącznie 208 inspektoratów oraz 70 biur terenowych.

W 2022 r. Zakład zrealizował przychody w wysokości 6 315 176,5 tys. zł, co stanowiło 104,2% planu. Koszty działalności wyniosły 6 053 473,6 tys. zł, tj. 92,6% planu po zmianach.

W ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. zbadano wykonanie planu finansowego trzech jednostek terenowych, tj.: ZUS Oddział w Krakowie, ZUS I Oddział w Łodzi oraz ZUS Oddział we Wrocławiu.

Kontrola została przeprowadzona na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹¹.

⁷ Art. 67 ust. 1 ustawy o sus.

⁸ § 4 Statutu Zakładu Ubezpieczeń Społecznych, stanowiącego załącznik do rozporządzenia Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 4 marca 2021 r. w sprawie nadania statutu Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 431).

⁹ Na podstawie art. 29 ust. 1 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych (Dz. U. z 2023 r. poz. 164), dalej: ustawa o emeryturach pomostowych.

¹⁰ Art. 29 ust. 2 ustawy o emeryturach pomostowych.

¹¹ Dz. U. z 2022 r. poz. 623.

2. OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz planów finansowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych oraz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej

Część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie budżetu państwa w 2022 r. w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych.

Rzetelnie zaplanowano i zrealizowano wydatki w kwocie 75 554 802,9 tys. zł. Dysponent części 73 prawidłowo sprawował nadzór i kontrolę nad wykonaniem budżetu. Wydatki w części 73 stanowiły 14,6% wydatków budżetu państwa. Wydatki zostały zrealizowane w granicach kwot ujętych w planie po zmianach i wynikały z ustawy o sus.

Fundusz Ubezpieczeń Społecznych

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2022 r. planu finansowego Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Prawidłowo zrealizowano plan przychodów, które wyniosły 312 652 932,2 tys. zł i były większe od kwoty określonej w planie po zmianach o 2,1%. Badanie dochodzenia należności stanowiących 1,2% należności ogółem wykazało, że Zakład podjął działania zmierzające do ich odzyskania polegające m.in. na wystawianiu tytułów wykonawczych, udzielania ulg w spłacie lub odstąpienie od pobierania odsetek.

Koszty w kwocie 310 934 095,1 tys. zł zostały poniesione na realizację zadań ustawowych. Efektem działalności było finansowanie m.in. świadczeń emerytalno-rentowych przeciętnie dla 7858,2 tys. osób. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Prawidłowo zarządzano wolnymi środkami. Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą trzech celowo dobranych lokat na łączną kwotę 3 350 000,0 tys. zł. Dokonywanie lokat odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami wewnętrznymi obowiązującymi w Zakładzie.

Fundusz Emerytur Pomostowych

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2022 r. planu finansowego Funduszu Emerytur Pomostowych.

Prawidłowo zrealizowano plan przychodów, które wyniosły 1 904 467,1 tys. zł i były większe od kwoty określonej w planie po zmianach. Badanie dochodzenia należności stanowiących 33,2% należności ogółem wykazało, że Zakład podjął działania zmierzające do ich odzyskania polegające m.in. na wystawianiu tytułów wykonawczych, udzielania ulg w spłacie lub odstąpienie od pobierania odsetek.

Koszty w kwocie 1 818 045,6 tys. zł zostały poniesione na realizację zadań ustawowych. Efektem działalności było finansowanie emerytur pomostowych dla 40 375 osób. Nie stwierdzono nieprawidłowości w tym zakresie.

Prawidłowo zarządzano wolnymi środkami. Szczegółowym badaniem objęto dokumentację dotyczącą sześciu celowo dobranych lokat na łączną kwotę 688 000,0 tys. zł. Dokonywanie lokat odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami wewnętrznymi obowiązującymi w Zakładzie.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych – państwowa osoba prawna

Najwyższa Izba Kontroli pozytywnie ocenia wykonanie w 2022 r. planu finansowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej.

ZUS prawidłowo zrealizował plan przychodów, a badanie dokumentacji obejmującej dziesięć losowo dobranych lokat, na łączną kwotę 3 449 700,0 tys. zł wykazało, że lokowanie środków odbywało się zgodnie z obowiązującymi przepisami i uregulowaniami wewnętrznymi obowiązującymi w Zakładzie. W wyniku kontroli zrealizowanych kosztów (24,0% w Centrali Zakładu oraz 5,7% w trzech skontrolowanych oddziałach Zakładu) stwierdzono, że zbadane koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym w ramach realizacji ustawowych zadań jednostek. Nie stwierdzono niecelowego i niegospodarnego wydatkowania środków publicznych. Koszty poniesione zostały na realizację zadań

ustawowych. W przypadku badania zamówień publicznych, w jednym z 12 stwierdzono nieprawidłowość, co nie miało wpływu na pozytywną ocenę wykonania planu finansowego ZUS.

NIK pozytywnie ocenia wykonanie planu finansowego w Oddziale ZUS w Krakowie, I Oddziale ZUS w Łodzi oraz Oddziale ZUS we Wrocławiu w ramach kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r.

Sprawozdania

Najwyższa Izba Kontroli opiniuje pozytywnie prawidłowość sporządzania sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 73 – ZUS oraz Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych i Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej.

Sprawozdania:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych dla części ZUS – 73 (Rb-23);
- z wykonania planu dochodów budżetowych dla części 73 – ZUS (Rb-27);
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa dla części 73 – ZUS (Rb-28);
- z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 73 – ZUS (Rb-BZ1);
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej planu finansowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Rb-40);
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS (Rb-33);
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP (Rb-33);
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na rok 2022 planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS (Rb-40);
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na rok 2022 planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP (Rb-40);
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS w układzie zadaniowym (Rb-BZ2);
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2) oraz
- sprawozdania w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) dla ZUS – państwowej osoby prawnej, FUS i FEP.

Sprawozdania zostały sporządzone prawidłowo i były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Przyjęty system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzania sprawozdań. Skontrolowane sprawozdania zostały sporządzone terminowo i poprawnie pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym.

Kalkulacje oceny ogólnej przedstawiono w załącznikach nr 10.1–10.4 do niniejszej Informacji.

3. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA BUDŻETU PAŃSTWA CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

3.1. DOCHODY BUDŻETOWE

Zgodnie z założeniami przyjętymi do kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r., kontrola dochodów budżetowych w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych została ograniczona do przeprowadzenia analizy porównawczej danych ujętych w rocznym sprawozdaniu budżetowym Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych z wynikami roku ubiegłego.

Zrealizowane w 2022 r. dochody wyniosły 194 418,9 tys. zł, co stanowiło 129,5% dochodów planowanych w ustawie budżetowej na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r.¹² i 88,7% zrealizowanych w 2021 r. Wyższe wykonanie dochodów względem planu wynikało głównie ze wzrostu dochodów w FUS, obejmującego środki wycofane z OFE, w związku z realizacją art. 111a ustawy z dnia 28 sierpnia 1997 r. o organizacji i funkcjonowaniu funduszy emerytalnych¹³ o kwotę 28 931,8 tys. zł¹⁴. Dodatkowo dochody w rozdziale Fundusz Alimentacyjny¹⁵ były wyższe o 12 370 tys. zł od planowanych. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty, w tym zaległości netto.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. nie wystąpiły należności pozostałe do zapłaty, w tym zaległości netto.

Dane o wykonaniu planu dochodów zostały zawarte w załączniku nr 10.5 do Informacji.

3.2. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA

W ustawie budżetowej na rok 2022 wydatki w części 73 zaplanowano w wysokości 81 170 685 tys. zł.

Minister Finansów (dalej: MF) podjął łącznie sześć decyzji zmieniających plan wydatków w części 73. Podjęto trzy decyzje zwiększające plan wydatków łącznie o 399 933 tys. zł. MF podjął dwie decyzje¹⁶ zmniejszające plan wydatków o kwotę 5 750 000 tys. zł¹⁷. Blokady środków wynikały z kondycji finansowej FUS – nie zachodziła konieczność uzupełniania środków Funduszu dotacją z budżetu państwa w takiej skali, jak pierwotnie zaplanowano (plan wg ustawy budżetowej: 44 723 337,0 tys. zł). Zablockowane środki w wysokości 4 000 000,0 tys. zł zostały przeznaczone na utworzenie nowej rezerwy celowej¹⁸, a zablockowane środki w wysokości 1 750 000,0 tys. zł – na podstawie polecenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 19 grudnia 2022 r. zostały przeznaczone na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19¹⁹.

Plan po zmianach wyniósł 75 820 618,0 tys. zł, a wykonanie 75 554 802,9 tys. zł, co stanowiło 99,6% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. wydatki były wyższe o 70,6%, co wynikało głównie z realizacji przez ZUS nowych zadań, które nie były planowane w 2021 r., tj.: wypłaty świadczenia wychowawczego (wydatkowano 23 566 369,5 tys. zł), realizacji rodzinnego kapitału opiekuńczego (3 436 245,6 tys. zł) oraz dofinansowania obniżenia opłaty za pobyt dziecka w żłobku, klubie dziecięcym lub u dziennego opiekuna (181 189,8 tys. zł).

Wykonane w części 73 wydatki obejmowały głównie (w nawiasach podano wykonanie planu po zmianach oraz wykonanie w stosunku do roku ubiegłego):

- dotację dla FUS – 38 663 292,0 tys. zł (100%, 110,5%);
- świadczenie wychowawcze – w wysokości 23 566 369,5 tys. zł (99,5%, brak wykonania w 2021 r.);

¹² Dz. U. z 2022 r. poz. 270, dalej: ustawa budżetowa na rok 2022.

¹³ Dz. U. z 2022 r. poz. 2342, ze zm.

¹⁴ Wzrost wynikał z większej niż planowano liczby osób, których środki podlegały przekazaniu na dochody budżetu państwa (przeciętnie 317 wykreśleń miesięcznie wobec przewidywanych 200)

¹⁵ Dochody pochodzące z egzekucji należności z tytułu wypłaconych świadczeń z Funduszu Alimentacyjnego od osób zobowiązanych do alimentacji.

¹⁶ Z dnia 18 listopada 2022 r. na kwotę 4 000 000,0 tys. zł oraz z dnia 22 grudnia 2022 r. na kwotę 1 750 000,0 tys. zł.

¹⁷ Kwota ta wcześniej została zablockowana uchwałami Zarządu ZUS Nr 39 z 23 sierpnia 2022 r. – 2 000 000,0 tys. zł, nr 48 z 27 września 2022 r. – 2 000 000,0 tys. zł, nr 53 z 2 listopada 2022 r. – 500 000,0 tys. zł, nr 65 z 13 grudnia 2022 r. – 1 000 000,0 tys. zł i nr 68 z 20 grudnia 2022 r. – 250 000,0 tys. zł.

¹⁸ Poz. 79 – Zobowiązania wymagalne Skarbu Państwa.

¹⁹ Poz. 80 – Rezerwa na wpłatę do Funduszu Przeciwdziałania COVID-19.

- składki na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, pobierające zasiłek macierzyński oraz zatrudnione, jako nianie – 3 556 259,3 tys. zł (98,6%, 97,2%);
- rodzinny kapitał opiekuńczy – 3 436 245,6 tys. zł (98,7%, brak wykonania w 2021 r.);
- dotację dla Funduszu Emerytur Pomostowych (dalej: FEP) – 1 531 600,0 tys. zł (100%, 127,4%);
- wydatki w zakresie ochrony zdrowia²⁰ – 80 170,6 tys. zł (97,3%, 94,2%).

Na podstawie § 22 ust. 8 rozporządzenia MF z dnia 15 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowego sposobu wykonywania budżetu państwa²¹, 25 stycznia 2023 r. dokonano zwrotu niewykorzystanych środków budżetu państwa w łącznej kwocie 516,3 tys. zł. Według stanu na 31 grudnia 2022 r. zobowiązania nie wystąpiły.

Dane o wykonaniu planu wydatków zostały zawarte w załączniku nr 10.6 do Informacji.

²⁰ Składki na ubezpieczenie zdrowotne.

²¹ Dz. U. z 2021 r. poz. 259, ze zm.

4. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

4.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW FUS

W 2022 r. przychody FUS wyniosły 312 652 932,2 tys. zł i były wyższe o 2,1% od kwoty określonej w planie po zmianach oraz wyższe o 14,1% od wykonania za 2021 r. Wyższe przychody względem roku poprzedniego wynikały przede wszystkim z większego przypisu składek o 15,3%.

Na kwotę przychodów (według przypisu – w ujęciu memoriałowym) złożyły się m.in.:

- składki na ubezpieczenie społeczne – 263 619 820,5 tys. zł, tj. o 4,2% wyższe od planu po zmianach i o 15,3% wyższe niż w 2021 r.;
- dotacja z budżetu państwa przeznaczona na transfery na rzecz ludności – 38 663 292,0 tys. zł, tj. o 13,6% planu po zmianach oraz o 10,5% więcej niż w 2021 r. (co wynikało głównie ze wzrostu przeciętnej wysokości świadczeń – waloryzacja). Dotacja z budżetu państwa stanowiła 12,4% przychodów FUS ogółem;
- wpłaty z OFE – 6 768 424,6 tys. zł, tj. o 6,6% niższe od planu po zmianach i o 7,6% niższe niż w 2021 r.;
- pozostałe przychody – 3 504 619,9 tys. zł, tj. o 147,4% wyższe od kwoty planowanej, a także o 71,3% wyższe niż w 2021 r.

W latach 2019–2022 przychody FUS miały tendencję wzrostową²², jednakże w roku 2021 nastąpił spadek w stosunku do roku 2020. Wynikało to z jednorazowego dofinansowania Funduszu w grudniu 2020 r. kwotą 12 000 000,0 tys. zł z budżetu państwa oraz kwotą 28 300 000,0 tys. zł z Funduszu Przeciwdziałania COVID-19. Składki na ubezpieczenie społeczne w całym okresie miały tendencję wzrostową (w 2022 r. o 32,9% więcej niż w 2019 r.), pozostałe przychody dotyczące przypisów utrzymywały się na podobnym poziomie.

Należności FUS na koniec 2022 r. wyniosły 14 646 072,3 tys. zł i były wyższe o 5% od stanu na koniec 2021 r. (13 949 689,3 tys. zł). Złożyły się na nie:

- należności od płatników składek – 9 618 616,5 tys. zł, tj. wyższe o 11,5% od stanu na koniec 2021 r.;
- rozrachunki z tytułu wypłaconych świadczeń – 2 626 965,6 tys. zł – spadek o 2,6% w stosunku do 2021 r.;
- pozostałe należności – 2 400 490,1 tys. zł – spadek o 8,6% w stosunku do 2021 r., m.in. z tytułu: nienależnie pobranych świadczeń, opłat prolongacyjnych oraz środków do rozliczenia w następnym okresie.

Według stanu na koniec 2022 r., stan należności z tytułu ubezpieczeń społecznych wynikający z rozliczeń z płatnikami składek, wynosił 26 093 727,4 tys. zł brutto i był wyższy o 1,3% od należności z tego tytułu na koniec 2021 r.

Subkonta

Na koniec 2022 r. kwota składek zaewidencjonowanych na subkontach²³ wyniosła 630 600 327,0 tys. zł i w porównaniu do 2021 r. zwiększyła się o 13,7%. Liczba subkont zwiększyła się z 20 411,5 tys. do 20 793,7 tys., tj. o 1,9%. Średni stan środków na subkontach zwiększył się z 27 179,5 zł w 2021 r. do 30 326,5 zł w 2022 r., tj. o 11,6%. Wzrost środków na subkontach spowodowany był wpłatą składek na ubezpieczenie emerytalne, waloryzacją środków, ewidencją środków otrzymanych z OFE w ramach suwaka bezpieczeństwa.

Suwak bezpieczeństwa²⁴

Liczba osób objętych „suwakiem bezpieczeństwa” w 2022 r. wyniosła 372 881 i była o 3% wyższa niż w 2021 r. W ramach suwaka bezpieczeństwa z OFE do FUS w 2022 r. przekazano 6 768 424,6 tys. zł,

²² W 2019 r. – 246 173 342,0 tys. zł, w 2020 r. – 290 808 602,0 tys. zł, w 2021 r. – 274 049 694,1 tys. zł, w 2022 r. – 312 652 932,0 tys. zł.

²³ Subkonta zawierają informacje dotyczące wysokości należnych i wypłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne w części, która podlega zapisaniu na subkoncie, zwaloryzowanej wysokości wypłaconych składek na ubezpieczenie emerytalne, kwoty środków przekazanych przez OFE.

²⁴ Zasada polegająca na przekazywaniu do ZUS składek dotychczas wpłacanych do OFE oraz kapitału tam zgromadzonego na 10 lat przed emeryturą.

tj. o 7,6% mniej niż w 2021 r. Zmniejszenie wynikało głównie ze spadku wartości jednostek rozrachunkowych poszczególnych OFE w okresie od 31 grudnia 2021 do 30 grudnia 2022 r.²⁵

4.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW FUS

Zrealizowane w 2022 r. koszty FUS wyniosły 310 934 095,1 tys. zł i były o 0,7% niższe od planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. koszty były wyższe o 9,3%. Na koszty złożyły się głównie:

- transfery na rzecz ludności – 299 967 436,8 tys. zł, tj. niższe od planu po zmianach o 0,8% i wyższe o 8,6% od wykonania w 2021 r., w tym emerytury i renty – 269 362 081,8 tys. zł, pozostałe świadczenia – 30 605 355,0 tys. zł;
- koszty bieżące – 5 150 241,8 tys. zł, tj. o 2,6% niższe od planu po zmianach i wyższe o 27,1% od wykonania 2021 r., w tym: odpis na działalność ZUS – 4 910 650,0 tys. zł, prewencja rentowa – 140 603,4 tys. zł i prewencja wypadkowa – 91 464,5 tys. zł;
- część składek na ubezpieczenie emerytalne odprowadzana do Funduszu Rezerwy Demograficznej – 2 989 809,6 tys. zł, tj. o 4,1% niższe od planu po zmianach²⁶;
- pozostałe zmniejszenia – 2 826 606,9 tys. zł, tj. o 13,9% wyższe od planu po zmianach i o 32,8% niższe niż w 2021 r., co wynikało z niższej kwoty odpisów aktualizujących wartość należności z tytułu składek.

Koszty poszczególnych funduszy wyniosły odpowiednio (w nawiasach wykonanie planu po zmianach i wykonanie względem 2021 r.):

- fundusz emerytalny – 213 914 982,3 tys. zł (99,6% i 110,7%), w tym: emerytury – 213 045 954,3 tys. zł, wypłaty środków z subkonta – 867 723,0 tys. zł. Większe wydatki wynikały ze wzrostu przeciętnej kwoty świadczeń emerytalnych;
- fundusz rentowy – 54 237 475,1 tys. zł (99,5% i 105,9%), w tym: renty – 44 009 446,5 tys. zł, dodatki do emerytur i rent – 7 476 002,2 tys. zł, zasiłki pogrzebowe – 1 600 415,9 tys. zł, prewencja rentowa – 140 603,4 tys. zł;
- fundusz chorobowy – 26 879 477,4 tys. zł (95,1% i 99,4%), w tym: zasiłki chorobowe – 13 886 881,2 tys. zł, zasiłki macierzyńskie – 9 131 114,4 tys. zł, świadczenia rehabilitacyjne – 2 352 197,9 tys. zł;
- fundusz wypadkowy – 5 081 148,5 tys. zł (97,5% i 101,9%), w tym: renty – 3 600 542,9 tys. zł, zasiłki chorobowe – 695 121,3 tys. zł, jednorazowe odszkodowania – 325 685,2 tys. zł, świadczenia rehabilitacyjne – 146 824,4 tys. zł, prewencja wypadkowa – 91 464,5 tys. zł.

W latach 2019–2022 koszty FUS miały tendencję wzrostową²⁷, co wynikało z wyższej liczby osób uprawnionych i pobierających świadczenia emerytalno-rentowe, jak i wyższych wypłat tych świadczeń, spowodowanych wzrostem wysokości przeciętnego świadczenia. W 2022 r. (w stosunku do 2021 r.) nastąpił wzrost przeciętnej miesięcznej emerytury o 9,2% (z 2644,9 zł do 2889,22 zł), renty z tytułu niezdolności do pracy o 8,5% (z 2040,98 zł do 2214,05zł) oraz renty rodzinnej o 8,4% (z 2355,7 zł do 2552,4 zł).

Zobowiązania FUS wyniosły 10 060 209,5 tys. zł i były niższe od planu po zmianach o 15,5% oraz o 17,6% od wykonania w 2021 r. FUS nie posiadał zadłużenia z tytułu pożyczek. Na koniec 2022 r. zobowiązania wobec OFE z tytułu składek wyniosły 30 768,1 tys. zł²⁸ (o 34,2% niższe niż na koniec 2021 r.), od których ZUS wskazał odsetki wynoszące według stanu na koniec grudnia 2022 r. – 12 145,6 tys. zł.

Nienależnie pobrane świadczenia emerytalno-rentowe i nadpłaty świadczeń

W 2022 r. ujawniono 48 969 nadpłat na kwotę 103 389,7 tys. zł. W stosunku do roku 2021 zmniejszyła się liczba nadpłat nowo ujawnionych o 20,1% przy jednoczesnym spadku kwoty o 13,7%. Ogólna liczba nienależnie pobranych świadczeń²⁹ (nadpłat świadczeń niespowodowanych przez ZUS) wyniosła 44 294, tj. o 23,9% mniej niż w 2021 r. na łączną kwotę 100 484 tys. zł, tj. o 13,9% mniej niż w 2021 r. Z przyczyn leżących po stronie ZUS wystąpiło 4731 nadpłat na łączną kwotę 2905,7 tys. zł. Przyczynami nadpłat była

²⁵ Średnia wartość jednostki OFE na 31 grudnia 2021 r. wynosiła 53,4 zł, a na 30 grudnia 2022 r. wynosiła 44,1 zł.

²⁶ Pozycja nie pojawiała się w latach ubiegłych.

²⁷ W 2019 r. – 246 625 656,3 tys. zł, w 2020 r. – 277 290 038,3 tys. zł, w 2021 r. – 284 467 506,7 tys. zł, w 2022 r. – 310 934 095,1 tys. zł.

²⁸ Łączna kwota zobowiązań wymagalnych według Rb-Z Funduszy zarządzanych przez ZUS obejmująca okres od 1999 r. do 2021 r.

²⁹ Powstałych m.in. z powodu: osiągnięcia dochodów powodujących zawieszenie lub zmniejszenie świadczenia; zbyt późnego zawiadomienia ZUS o zmianach w uprawnieniach oraz o zgonie świadczeniobiorcy.

m.in. błędna ocena stanu faktycznego lub błędna interpretacja przepisów, podwójne pobieranie świadczeń, wprowadzenie błędnego zapisu do komputerowej bazy danych oraz braki wynikające z funkcjonalności systemów informatycznych.

Wyrównania do wysokości należnego świadczenia

W 2022 r. wypłacono 27 967 wyrównań do wysokości należnego świadczenia na łączną kwotę 34 878,8 tys. zł. W stosunku do 2021 r. liczba wyrównań zwiększyła się o 531,2%, a ich kwota zmniejszyła się o 6,6%. Przyczynami wypłaty wyrównań były m.in.: błędy pracowników (1999 wyrównań na łączną kwotę 14 330,8 tys. zł), wyroki sądowe zmieniające decyzję organu rentowego (768 wyrównań na łączną kwotę 13 493,3 tys. zł), zmiany interpretacji przepisów (24 wyrównania na kwotę 768,5 tys. zł). Istotną przyczyną wzrostu liczby wyrównań była błędna kwalifikacja przez system informatyczny wypłat ekwiwalentów za deputat węglowy górniczy oraz kolejowy (dopłaty za styczeń i luty 2022 r. zostały zakwalifikowane jako niedopłaty świadczeń, zamiast jako dopłaty do świadczeń).

Odsetki za zwłokę w ustalaniu prawa do świadczeń emerytalno-rentowych

W 2022 r. ZUS wypłacił odsetki za opóźnienia w ustalaniu prawa i wypłacie świadczeń w kwocie 2873,1 tys. zł dla 11 444 osób. W stosunku do 2021 r. zwiększyła się zarówno liczba osób, którym wypłacono odsetki, jak również kwota wypłaconych odsetek – odpowiednio o 87,4% i 23,2%. Przyczynami wypłat odsetek były m.in.: wydanie decyzji i wypłaty świadczenia po terminie ustawowym, błędy leżące po stronie ZUS, wykonanie wyroków sądowych.

Zasiłki i świadczenia krótkoterminowe

W 2022 r. wypłacono³⁰ 5 586 816 zasiłków i świadczeń krótkoterminowych (o 5% mniej niż w 2021 r.) na łączną kwotę 10 300 528,1 tys. zł, w tym m.in.: zasiłek chorobowy – 2 787 067 wypłat na kwotę 4 189 130,7 tys. zł, świadczenie rehabilitacyjne – 540 355 wypłat na kwotę 1 272 601 tys. zł, zasiłek pogrzebowy – 392 936 wypłat na kwotę 1 570 211,2 tys. zł.

Cudzoziemcy w roku 2022 r. pobrali 100 431 zasiłków i świadczeń krótkoterminowych, tj. o 30% więcej w porównaniu do 2021 r. Najwięcej wypłacono zasiłków chorobowych – 56 676, zasiłków macierzyńskich – 17 025 oraz zasiłków opiekuńczych – 23 321.

Nienależnie pobrane zasiłki i świadczenia oraz ich nadpłaty

W 2022 r. odnotowano 10 797 nienależnie pobranych zasiłków na łączną kwotę 45 904,7 tys. zł, z tego z winy ubezpieczonych³¹ – 8935 na kwotę 41 782,9 tys. zł, z winy płatnika składek lub innego podmiotu³² – 958 na kwotę 3034,5 tys. zł, z winy ZUS – 904 na kwotę 1087,7 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. zwiększyła się liczba nadpłat z przyczyn leżących po stronie ZUS o 25,4%, jednak ich kwota zmalała o 42,2%. Przyczynami nadpłat były m.in., nieprawidłowa interpretacja przepisów, błędne analizy i oceny stanu faktycznego lub braki pouczeń świadczeniobiorcy o okolicznościach mających wpływ na prawo do świadczenia lub jego wysokość.

Dopłaty do zasiłków

W 2022 r. dokonano 174 366 dopłat, tj. wypłat w terminie późniejszym różnicy między wypłaconą świadczeniobiorcy kwotą świadczenia, a kwotą należną świadczenia, na łączną kwotę 55 570,3 tys. zł. W porównaniu do 2021 r. zmalała liczba dopłat o 11,6% oraz ich kwota o 9%. Dopłaty spowodowane były przyczynami leżącymi po stronie osób ubezpieczonych lub płatników składek, pracowników ZUS oraz zmianą parametrów wpływających na kwotę należnego świadczenia.

Odsetki za zwłokę przy wypłacie zasiłków

W 2022 r. wypłacono odsetki w 2452 sprawach z tytułu opóźnienia w wypłacie zasiłków na łączną kwotę 2164,1 tys. zł. Do głównych przyczyn wypłaty odsetek do zasiłków należały m.in.: wyroki sądów zmieniających decyzje ZUS – 35,6% spraw, z przyczyn leżących po stronie pracowników ZUS – 35,5% spraw.

³⁰ Z funduszu chorobowego i funduszu wypadkowego.

³¹ M.in. wykonywanie pracy zarobkowej w okresie orzeczonej niezdolności do pracy/sprawowania opieki; wykorzystywanie zwolnienia lekarskiego od pracy niezgodnie z celem zwolnienia; zawarcie z pracodawcą umowy o pracę dla pozorów lub w celu obejścia prawa; fikcyjne podwyższanie wynagrodzenia lub podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne w celu otrzymania wyższych świadczeń.

³² M.in. przekazanie do ZUS nieprawdziwych danych mających wpływ na ustalenie podstawy wymiaru zasiłku, uprawnienia do zasiłku lub jego wysokość, przekazanie do ZUS nieprawdziwych danych dotyczących okresu zatrudnienia lub ubezpieczenia, składanie za okres wsteczny dokumentów korygujących dane.

Postępowania w sprawie podlegania ubezpieczeniom społecznym

W 2022 r. oddziały ZUS przeprowadziły 42 822 postępowania administracyjne w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym (o 2,9% mniej niż w 2021 r.), w tym 9033 w sprawach osób prowadzących działalność gospodarczą (o 11,2 % mniej niż w 2021 r.). W 2022 r. oddziały ZUS wydały łącznie 7550 decyzji stwierdzających podleganie ubezpieczeniom społecznym (więcej o 1,8%) oraz 13 612 decyzji o niepodleganiu ubezpieczeniom społecznym (mniej o 13,4%).

4.3. STAN FUS I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI

Stan FUS na początku roku 2022 wynosił 7 308 901,5 tys. zł, w tym:

- środki pieniężne – 5 565 185,7 tys. zł;
- należności – 13 949 689,3 tys. zł;
- zobowiązania – 12 205 973,5 tys. zł.

Stan FUS na koniec roku 2022 wynosił 9 027 738,7 tys. zł, w tym:

- środki pieniężne – 4 441 875,9 tys. zł;
- należności – 14 646 072,3 tys. zł;
- zobowiązania – 10 060 209,5 tys. zł.

Stan FUS na koniec 2022 r. był wyższy o 23,5% od stanu na początku roku oraz o 174,3% wyższy od planowanego. Wynikało to głównie z wyższego od zakładanych wpływów od płatników składek w ostatnich dniach roku.

W 2022 r. wolne środki FUS lokowane były w depozyty bankowe, głównie pozostawały jednak na rachunku bankowym prowadzonym w PKO BP S.A. Wynikało to z wyższego oprocentowania środków pozostawionych na tym rachunku w stosunku do stawek depozytów oferowanych na rynku międzybankowym. W 2022 r. zawarto 658 lokat (525 lokat jednodniowych, dziewięć dwudniowych, 117 trzydniowych, siedem czterodniowych) z bankami: ING Bank Śląski S.A., Credit Agricole Bank Polska S.A., Millennium S.A., Santander Bank Polska S.A., PKO BP S.A., Pekao S.A., Bank Gospodarstwa Krajowego na łączną kwotę 538 396 600,0 tys. zł. Uzyskano z tego tytułu odsetki w kwocie 105 138,8 tys. zł. Oprocentowanie lokat wynosiło od 1,09% do 7,25%. Średnia kwota lokaty ze środków FUS w 2022 r. wynosiła 818 231,9 tys. zł. Najwyższa kwota lokaty wynosiła 1 000 000,0 tys. zł, najniższa lokata 10 000,0 tys. zł.

W 2022 r. przychody FUS powstałe z tytułu zagospodarowania nadwyżek finansowych zarządzanych przez Departament Finansów Funduszy (dalej: DFF) w ujęciu kasowym wyniosły odpowiednio: 104 055,1 tys. zł – lokaty terminowe, 89 126,2 tys. zł – odsetki od środków na rachunkach (PKO BP S.A. i NBP). Kwota odsetek uzyskanych od środków pozostawionych w bankach PKO BP S.A. i NBP w ujęciu kasowym, wyniosła odpowiednio: 88 880,1 tys. zł i 246,1 tys. zł. W 2022 r. nie wystąpiły przypadki zerwania lokat terminowych ze środków FUS. Na podstawie badania dokumentacji dotyczącej czterech losowo dobranych lokat, na łączną kwotę 3 350 000 tys. zł, stwierdzono, że z tytułu ww. lokat uzyskano odsetki w wysokości 356,8 tys. zł. We wszystkich przypadkach wybierano ofertę najkorzystniejszą, a dokonywanie lokat nie stanowiło przeszkody dla terminowej realizacji wypłat środków Funduszu na cele i zadania wskazane w ustawie o sus. Wolne środki lokowano z zachowaniem zasad określonych w § 4 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 29 stycznia 2014 r. w sprawie szczegółowych zasad gospodarki finansowej oraz zasad lokowania środków Funduszu Ubezpieczeń Społecznych³³ oraz zarządzenia nr 54 Prezesa ZUS z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia Procedury do procesu 12.3 Zarządzanie aktywami funduszy i Zakładu³⁴.

4.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Na realizację zadań, wynikających z ustawy o sus wydatkowano w 2022 r. kwotę 300 105 559,3 tys. zł, tj. o 0,8% mniej w stosunku do planu po zmianach oraz o 8,6% więcej niż w 2021 r.

³³ Dz. U. poz. 156, dalej: rozporządzenie w sprawie gospodarowania wolnymi środkami.

³⁴ Zarządzenie nr 54 Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 31 marca 2017 r. w sprawie wprowadzenia Procedury do procesu 12.3 Zarządzanie aktywami funduszy i Zakładu, zmienione zarządzeniem nr 95 Prezesa ZUS z dnia 21 lipca 2017 r., zarządzeniem nr 2 Prezesa ZUS z dnia 8 stycznia 2019 r., zarządzeniem nr 46 Prezesa ZUS z dnia 16 sierpnia 2021 r. oraz zarządzeniem nr 42 Prezesa ZUS z dnia 9 maja 2022 r. – Procedura do procesu 12.3 Zarządzanie aktywami funduszy i Zakładu, dalej: procedura w sprawie zarządzania aktywami.

W 2022 r. zrealizowano następujące zadania: emerytury – 214 055 808,7 tys. zł, renty – 47 609 989,4 tys. zł, dodatki do emerytur i rent – 7 696 283,7 tys. zł, zasiłki chorobowe – 14 582 002,6 tys. zł, pozostałe zasiłki i świadczenia – 15 929 407,1 tys. zł, prewencja rentowa – 140 603,4 tys. zł i prewencja wypadkowa – 91 464,5 tys. zł. Kwoty dotyczące zadań realizowanych przez FUS ujęte były w planach rzeczowo-finansowych. ZUS monitorował przebieg wykonania wydatków budżetowych części 73 oraz planów funduszy, których jest dysponentem, zarówno w układzie tradycyjnym, jak i zadaniowym. Analizowano stopień ich realizacji na podstawie dostępnych danych uzyskanych z ewidencji finansowo-księgowej, ewidencji statystycznej, a także analiz kształtowania się wskaźników makroekonomicznych. Sporządzano syntetyczne materiały informacyjne obrazujące aktualną i prognozowaną sytuację finansową funduszy i wydatków budżetowych w części 73, identyfikowano przyczyny odchyień od wielkości planowanych oraz podejmowano działania w przypadku stwierdzenia zagrożeń realizacji planów.

W 2022 r. przeciętna miesięczna liczba osób pobierających świadczenia emerytalno-rentowe finansowane z FUS wyniosła 7825,3 tys. Przeciętna miesięczna liczba wypłaconych emerytur wyniosła 6065,4 tys., rent rodzinnych – 1185,4 tys., rent z tytułu niezdolności do pracy – 574,5 tys.

Dane dotyczące wykonania planu finansowego FUS zostały zawarte w załączniku nr 10.9 do Informacji.

5. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH

5.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW FEP

W 2022 r. FEP osiągnął przychody w kwocie 1 904 467,1 tys. zł, tj. o 1,1% wyższe od kwoty określonej w planie oraz o 22,7% wyższe od wykonanych w 2021 r. Główną pozycję przychodów stanowiły:

- dotacja z budżetu państwa w kwocie 1 531 600,0 tys. zł, która była wyższa o 27,4% w stosunku do 2021 r. i stanowiła 80,4% realizowanych przychodów;
- składki w kwocie 361 959,3 tys. zł, tj. o 3,7% wyższe od kwoty określonej w planie i o 4,7% wyższe w stosunku do 2021 r., co spowodowane było głównie wzrostem wynagrodzeń będących podstawą wymiaru składki na FEP.

W latach 2019–2022 przychody FEP miały tendencję wzrostową³⁵, na co decydujący wpływ miały dotacje z budżetu państwa. O ile w 2019 r. Fundusz nie otrzymał dotacji, to w latach 2020–2022 wzrosły one z 747 376 tys. zł do 1 531 600 tys. zł. Dotacje przeznaczono na wypłatę emerytur pomostowych. Wzrost dotacji wynikał z większej liczby osób pobierających świadczenia przy ustabilizowanej, nie ulegającej znacznym zmianom liczbie osób, za które odprowadzane były składki. W latach 2019–2022 przeciętna miesięczna liczba osób pobierających emerytury pomostowe wzrosła z 29 245 do 39 609, tj. o 35,4%, a kwota przeciętnej miesięcznej emerytury z 2,9 tys. zł do 3,8 tys. zł, tj. o 31%.

Należności na koniec 2022 r. wyniosły 17 018,1 tys. zł i były niższe od kwoty określonej w planie o 12,9% oraz niższe o 293,8 tys. zł, tj. o 1,7% od wykonania w 2021 r. W strukturze należności występowały należności od płatników z tytułu niezapłaconych składek wraz z odsetkami – 11 716,6 tys. zł (nastąpił spadek w stosunku do 2021 r. o 4,8%), rozrachunki z tytułu wypłaconych świadczeń – 3182,5 tys. zł (wzrost w stosunku do 2021 r. o 8,1%) oraz pozostałe należności – 2119,0 tys. zł (tj. o 2,5% więcej niż w 2021 r.).

Badanie 15 spraw wybranych metodą celową dotyczących dochodzenia należności na kwotę 5656,8 tys. zł (co stanowiło 33,2% kwoty ogółem należności) wykazało, że ZUS podjął działania zmierzające do ich odzyskania polegające m.in. na wystawianiu tytułów wykonawczych, udzielania ulg w spłacie poprzez układy ratalne lub odstąpienie od pobierania odsetek.

5.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW FEP

W 2022 r. koszty FEP wyniosły 1 818 045,6 tys. zł i były niższe od zaplanowanych o 3,9% oraz wyższe od wykonanych w 2021 r. o 17,9%. Główną pozycję stanowiły emerytury pomostowe, które wyniosły 1 809 945,7 tys. zł i były niższe od planu o 4% i wyższe od wykonania w 2021 r. o 18%. Pozostałe koszty dotyczyły m.in. odpisu na działalność ZUS w kwocie 4592,0 tys. zł (wykonanie zgodne z planem).

W latach 2019–2022 koszty FEP miały tendencję wzrostową³⁶, z uwagi na rosnącą liczbę osób pobierających świadczenia, jak i wzrost wysokości przeciętnego świadczenia w wyniku waloryzacji.

Zobowiązania wyniosły 34 579,1 tys. zł i w stosunku do planu były niższe o 9,8% na skutek mniejszych zobowiązań z tytułu podatku dochodowego oraz o 0,02% wyższe od wykonania w 2021 r. W latach 2019–2020 zobowiązania FEP miały tendencję wzrostową, a w latach 2021–2022³⁷ pozostawały na stałym poziomie. Nie wystąpiły zobowiązania wymagalne.

5.3. STAN FEP I GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI

Stan FEP na początek 2022 r. wynosił 73 315,8 tys. zł, w tym: środki pieniężne – 90 575,3 tys. zł; należności – 17 311,9 tys. zł; zobowiązania – 34 571,5 tys. zł.

Stan Funduszu na koniec 2022 r. wyniósł 159 737,3 tys. zł, w tym: środki pieniężne – 177 298,2 tys. zł; należności – 17 018,1 tys. zł; zobowiązania – 34 579,1 tys. zł.

³⁵ W 2019 r. – 313 601 tys. zł, w 2020 r. – 1 050 749 tys. zł, w 2021 r. – 1 551 658 tys. zł, w 2022 r. – 1 904 467 tys. zł.

³⁶ W 2019 r. – 1 058 301 tys. zł, w 2020 r. – 1 284 572 tys. zł, w 2021 r. – 1 541 913 tys. zł, w 2022 r. – 1 818 046 tys. zł.

³⁷ W 2019 r. – 25 647 tys. zł, w 2020 r. – 31 076 tys. zł, w 2021 r. – 34 571 tys. zł, w 2022 r. – 34 579 tys. zł.

Stan FEP na koniec roku stanowił 217,9% stanu na początku roku i 1426% planu po zmianach. Wzrost stanu Funduszu wynikał z niższej o 3,9% realizacji kosztów, głównie w zakresie wypłat emerytur pomostowych. Stan środków pieniężnych na 31 grudnia 2022 r. wynosił 177 298,2 tys. zł.

Średni stan środków pieniężnych z 12 miesięcy 2022 r. wynosił odpowiednio: na rachunku bankowym prowadzonym w PKO BP S.A. – 97 734,0 tys. zł, na rachunku bankowym prowadzonym w NBP – 2,0 tys. zł.

W 2022 r. wolne środki FEP pozostawały głównie na rachunku bankowym prowadzonym w PKO BP S.A., co wynikało z wyższego oprocentowania środków w stosunku do stawek depozytów oferowanych na rynku międzybankowym. Dlatego też w niewielkim stopniu zawierano lokaty terminowe (depozyty bankowe) ze środków FEP. W sumie założono 62 lokaty (51 lokat jednodniowych, jedna lokata dwudniowa, dziewięć lokat trzydniowych i jedna lokata czterodniowa) na łączną kwotę 6 796 600,0 tys. zł w: ING Bank Śląski S.A., Credit Agricole Bank Polska S.A., Millennium S.A., Santander Bank Polska S.A., PKO BP S.A.. Uzyskano z tego tytułu odsetki w kwocie 1325,5 tys. zł. Oprocentowanie lokat wynosiło od 2,05% do 7,25%. Średnia kwota lokaty wynosiła 109 622,6 tys. zł (najwyższa 159 900,0 tys. zł, a najniższa 23 200,0 tys. zł). W 2022 r. nie wystąpiły przypadki zrywania lokat terminowych.

W 2022 roku przychody FEP powstałe z tytułu zagospodarowania nadwyżek finansowych w ujęciu kasowym wyniosły 1325,5 tys. zł w przypadku lokat terminowych oraz 5576,1 tys. zł w przypadku odsetek od środków na rachunkach bankowych – 5576,1 tys. zł na rachunku w PKO BP S.A. i 22 zł na rachunku w NBP.

Kontrolą objęto dokumentację dotyczącą sześciu celowo dobranych lokat, na łączną kwotę 688 000,0 tys. zł. Wszystkie badane lokaty były lokatami jednodniowymi, założonymi w pięciu bankach – dwie w Santander Bank Polska S.A. na łączną kwotę 257 200 tys. zł, oraz po jednej w Banku Millennium S.A. na 108 400 tys. zł, PKO BP S.A. na 137 100 tys. zł, ING Banku Śląskim na 102 900 tys. zł, Credit Agricole Banku Polska S.A. na 82 400 tys. zł. Z tytułu lokat objętych badaniem, uzyskano odsetki w łącznej wysokości 94,1 tys. zł. Nie stwierdzono nieprawidłowości. We wszystkich przypadkach wybierano ofertę najkorzystniejszą. Wolne środki lokowano z zachowaniem zasad określonych w § 4 rozporządzenia w sprawie gospodarowania wolnymi środkami, zgodnie z art. 56 ust. 4 ustawy o sus, art. 34 ust. 2 ustawy z dnia 19 grudnia 2008 r. o emeryturach pomostowych³⁸ oraz procedurą w sprawie zarządzania aktywami. Dokonywanie lokat wolnych środków FEP nie stanowiło przeszkody dla terminowej realizacji wypłaty środków na cele i zadania funduszu.

W 2022 r. okres, na jaki przekazywano wolne środki wynikał z potrzeb finansowych jednostki i zarządzania płynnością finansową. Dla FEP opracowano system zarządzania płynnością finansową, polegający na zaplanowaniu wpływów i wydatków w podziale na dni robocze w całym roku, w oparciu o plan finansowy FEP na cały rok. Mechanizm kontroli stanu niezbędnych wolnych środków FEP zabezpieczających bieżące regulowanie zobowiązań, był zgodny z procedurą w sprawie zarządzania aktywami. Realizacja płatności dokonywana była przez Oddziały ZUS w terminach wskazanych w dokumentacji przekazywanej przez właściwe komórki merytoryczne, a określenie kwoty możliwej do ulokowania odbywało się po realizacji wszystkich zatwierdzonych na dany dzień wydatków. Środki FEP lokowane były krótkookresowo z uwagi na konieczność bieżącej realizacji zobowiązań.

5.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

Efektom działalności FEP jest finansowanie emerytur pomostowych. Łączna kwota wypłat emerytur pomostowych w 2022 r. wyniosła 1 809 945,7 tys. zł i była wyższa o 276 020 tys. zł, tj. o 18% w stosunku do roku 2021. Środki posiadane przez FEP zabezpieczały wypłaty emerytur pomostowych, jednak wpływy ze składek pokrywały ok. 20% wypłat.

W 2022 r. emerytury pomostowe pobierało 40 375 osób (nastąpił wzrost w stosunku do 2021 r. o 4,3%). Przeciętna miesięczna liczba osób pobierających emerytury pomostowe wynosiła 39 609. Przeciętna miesięczna wartość emerytury pomostowej wyniosła 3807,9 zł i była wyższa niż w 2021 r. o 11,4%. W 2022 r. przyznano po raz pierwszy 9208 emerytur pomostowych, tj. o 1,5% mniej niż w roku 2021. Nie stwierdzono przypadków niedostatecznego stopnia realizacji zaplanowanych celów i zadań ujętych w planach.

Dane o wykonaniu planu finansowego FEP zostały zawarte w załączniku nr 10.10 do Informacji.

³⁸ Dz. U. z 2023 r. poz. 164.

6. WYNIKI KONTROLI WYKONANIA PLANU FINANSOWEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH JAKO PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ

6.1. WYKONANIE PLANU PRZYCHODÓW ZAKŁADU

Przychody Zakładu za 2022 r. wyniosły ogółem 6 315 176,5 tys. zł, co stanowiło 104,2% planu po zmianach i 127,7% przychodów w 2021 r. Źródłami przychodów Zakładu były m.in.:

- odpis z FUS w wysokości 4 910 650 tys. zł, co stanowiło 100% planu po zmianach i 127% przychodów uzyskanych w 2021 r.;
- zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty – 567 118,1 tys. zł, o 3% niższy od planowanego i o 17,3% wyższy od uzyskanego w 2021 r.;
- pozostałe przychody – 417 572,4 tys. zł, o 62,4% wyższe od planowanych i o 45,5% wyższe niż 2021 r.;
- pobór i dochodzenie składek innych niż na FUS – 346 784,3 tys. zł, o 16,8% wyższy od planu i o 17,6% wyższy niż w 2021 r.

W latach 2019–2022 przychody Zakładu wzrosły o 34,9% z 4 680 591,0 tys. zł do 6 315 177,0 tys. zł. Wynikało to: ze wzrostu odpisu FUS (wzrost o 27%), z nowych zleconych zadań, ze wzrostu poborów składek na ubezpieczenia zdrowotne NFZ, ze zwrotu kosztów egzekucyjnych, z wyższego oprocentowania lokat. Kwota za pobór i dochodzenie składek innych niż na FUS wzrosła o 47,4%, a przychody z tytułu zwrotu kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty o 103,4%.

Kontrolą objęto również wykonanie przychodów w trzech oddziałach Zakładu. W 2022 r. przychody I Oddziału ZUS w Łodzi ogółem wyniosły 162 810,2 tys. zł i były wyższe o 18,8% od przychodów zrealizowanych w 2021 r. (137 091,7 tys. zł). W Oddziale ZUS we Wrocławiu przychody ogółem wykonano w kwocie 3357,2 tys. zł, co stanowiło 94,8% przychodów osiągniętych w 2021 r. (3542,7 tys. zł). W Oddziale ZUS w Krakowie przychody ogółem wykonano w kwocie 3094,8 tys. zł, co stanowiło 94,7% od przychodów osiągniętych w 2021 r. (3267,6 tys. zł).

Należności Zakładu na koniec 2022 r. wyniosły 53 907,3 tys. zł i były wyższe o 28% od należności na koniec 2021 r. Należności netto³⁹ na 31 grudnia 2022 r. wynosiły 104 904,3 tys. zł⁴⁰ i były wyższe o 14% niż w 2021 r. Złożyły się na nie głównie inne należności w kwocie 92 212,8 tys. zł oraz należności z tytułu dostaw i usług w kwocie 9866,0 tys. zł. Należności przeterminowane, objęte utworzonym odpisem aktualizującym, wyniosły 82 513,9 tys. zł, a składały się na nie m.in. należności wątpliwe z tyt. dostaw i usług oraz należności sporne dochodzone na drodze sądowej.

Należności dochodzone na drodze sądowej wynosiły 3747,4 tys. zł i były niższe o 6,1% niż w 2021 r. i w całości były objęte odpisem aktualizującym wartość należności.

W 2022 r. umorzono należności w wysokości 136,6 tys. zł głównie z powodu bezskutecznych postępowań egzekucyjnych wobec wierzycieli. Rozłożono na raty należności w kwocie 761 tys. zł – decyzje podejmowane były na wniosek dłużnika. Przedawnieniu uległy należności w kwocie 10,4 tys. zł⁴¹.

Należności netto Centrali ZUS wyniosły 1826,9 tys. zł, tj. o 37,8% niższe w porównaniu do 2021 r., w tym należności przeterminowane netto 15,2 tys. zł. Złożyły się na nie głównie należności z tytułu udzielonych pożyczek mieszkaniowych z ZFŚS – 1668,5 tys. zł oraz pozostałe rozrachunki z odbiorcami z działalności operacyjnej (m.in. należności z tytułu kar umownych, zasądzonych zwrotów kosztów zastępstwa procesowego) – 818,3 tys. zł. Na powyższe należności utworzono odpisy aktualizujące w wysokości 808,8 tys. zł. W 2022 r. w Centrali ZUS nie umarżono należności. Wobec jednego podmiotu odroczone płatności w kwocie 37,9 tys. zł.

Dochodzenie należności przez ZUS

Należności z tytułu składek na FUS, FP, FGŚP, FEP oraz ubezpieczenie zdrowotne na koniec 2022 r. wyniosły 38 365 832,4 tys. zł⁴² (oraz odsetki memoriałowe 21 491 491,2 tys. zł), tj. o 2,2% więcej niż w 2021 r. Należności te obejmowały okres do 31 grudnia 1998 r. oraz od 1 stycznia 1999 r.

³⁹ Pomniejszone o odpisy aktualizujące wartość należności.

⁴⁰ Zawiera należności Zakładu, a także należności z tytułu pożyczek z ZFŚS (nieujęte w Rb-40 Zakładu).

⁴¹ W związku nieskutecznością postępowania egzekucyjnego lub w związku z ogłoszeniem upadłości podmiotu.

⁴² W tym: 68,9% z tytułu ubezpieczeń społecznych, 25,9% z tytułu ubezpieczenia zdrowotnego, 5,2% z tytułu FP i FGŚP oraz mniej niż 0,1% z tytułu FEP.

Działaniami egzekucyjnymi objęto należności z tytułu składek i opłat egzekucyjnych w kwocie 25 116 808,5 tys. zł. Wskaźnik dochodzenia należności za 2022 r. wyniósł 88,3%⁴³. Ulgami w spłacie (w tym: układami ratalnymi i odroczeniem terminów płatności) objęto kwotę pozostającą do zapłaty w wysokości 6 152 643,2 tys. zł. Do rejestru należności trwale nieściągalnych (m.in. podmioty w stanie upadłości) wpisano kwotę 422 937,1 tys. zł⁴⁴. Organy egzekucyjne zwróciły tytuły wykonawcze z protokołem nieściągalności na kwotę 197 354,2 tys. zł.

W 2022 r. ZUS skierował do egzekucji 3 335 611 tytułów wykonawczych na kwotę 8 635 862,2 tys. zł⁴⁵, tj. o 52,6% więcej niż w 2021 r. Do rejestru zastawów skarbowych wpisano należności na kwotę 818 460,2 tys. zł. W 2022 r. złożono 111 zawiadomień do prokuratury o podejrzeniu popełnienia przestępstwa w związku z nieopłaceniem składek finansowanych przez ubezpieczonych. Wpisem do hipoteki dokonany przez sąd objęto 55 183 spraw na kwotę 1 756 551,0 tys. zł, wdrożono 880 postępowań egzekucyjnych realizowanych przez komornika sądowego na kwotę 297 999,7 tys. zł oraz wydano 6646 decyzji przenoszących odpowiedzialność za zadłużenie płatników składek na kwotę 374 817,6 tys. zł.

Wpływy z egzekucji uzyskane przez Zakład w 2022 r. wyniosły 2 460 382,6 tys. zł i były wyższe o 54,6% niż w 2021 r. W podziale na rodzaje ubezpieczeń wyegzekwowano: z ubezpieczenia społecznego – 1 633 313,1 tys. zł, z ubezpieczenia zdrowotnego – 707 606,0 tys. zł, z FP i FGŚP – 119 113,7 tys. zł, z FEP – 348,8 tys. zł.

Badanie 15 spraw dobranych metodą celową według najwyższych kwot, dotyczących dochodzenia przez Oddziały i Centralę ZUS należności na kwotę 57 939,5 tys. zł⁴⁶, co stanowiło 55,2%⁴⁷ należności, wykazało, że ZUS podejmował działania zmierzające do odzyskania należności (wezwanie do zapłaty, dochodzenie na drodze postępowania sądowego, postępowania komornicze, postępowania ugodowe).

Umorzenia należności

Liczba złożonych do ZUS wniosków o umorzenie należności z tytułu składek przez płatników na podstawie art. 28 ustawy o sus do końca 2022 r.⁴⁸ wynosiła 11 528. W 2022 r. wydano 385 decyzji o umorzeniu należności⁴⁹ z tytułu składek wraz z odsetkami w kwocie 100 218,3 tys. zł, tj. o 14,6% wyższej niż w 2021 r. Umorzenia z tytułu ubezpieczeń społecznych wyniosły 73 028,9 tys. zł, ubezpieczeń zdrowotnych 21 951,5 tys. zł, FP i FGŚP 5231,3 tys. zł, FEP 6,6 tys. zł.

Przedawnienia należności

Wartość przedawnionych należności z tytułu składek wraz z odsetkami na koniec 2022 r. wyniosła 3 464 816,3 tys. zł (1 678 402,7 tys. zł składki wraz z dodatkowymi opłatami oraz 1 786 413,6 tys. zł odsetki) i była wyższa o 69,3% niż w 2021 r. W roku 2022 ZUS kontynuował przegląd kont nieczynnych za lata 1999–2012 w ramach Programu Stabilizacji Pracy. W każdym przypadku, w którym potwierdzone zostało przedawnienie należności, następowało ich odpisanie z kont płatników.

6.2. WYKONANIE PLANU KOSZTÓW ZAKŁADU

W 2022 r. koszty działalności bieżącej Zakładu wyniosły 6 053 473,6 tys. zł, co stanowiło 92,6% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. koszty były większe o 12,2%. W stosunku do 2021 r. zwiększeniu uległy m. in. koszty amortyzacji oraz materiałów i energii. W 2022 r. poniesiono m.in. następujące koszty rodzajowe (w nawiasach wykonanie planu po zmianach i wzrost w stosunku do 2021 r.):

- wynagrodzenia – 3 705 256,3 tys. zł (99,8 i 12,2%);
- usługi obce – 986 655,9 tys. zł (82% i 5,8%) – największe koszty poniesiono na usługi pocztowe i bankowe – 384 597,1 tys. zł (86,8% i 12,1%).

⁴³ Liczony zgodnie ze wzorem: iloraz sumy należności objętych egzekucją i należności objętych ulgami na koniec grudnia do kwoty zadłużenia w SEKIF na koniec grudnia pomniejszonej o należności trwale nieściągalne na koniec grudnia, abolicję, kwotę zadłużenia za ostatnie 5 miesięcy na koniec grudnia i protokoły nieściągalności za ostatnie 12 miesięcy.

⁴⁴ Po zakończeniu postępowania upadłościowego, na koniec grudnia.

⁴⁵ Na ubezpieczenie społeczne 5 818 829,5 tys. zł, na ubezpieczenie zdrowotne 2 389 219,6 zł, na FP, FS i FGŚP 426 309,5 tys. zł, na FEP 1503,5 tys. zł.

⁴⁶ Należności Zakładu 55 067,0 tys. zł i Centrali ZUS 2872,5 tys. zł.

⁴⁷ Od kwoty 104 904,3 tys. zł.

⁴⁸ Tj. stan na początek okresu sprawozdawczego i wpływ w 2022 r.

⁴⁹ Zgodnie z art. 28 ust. 2 ustawy o sus należności z tytułu składek mogą być umarzone tylko w przypadku ich całkowitej nieściągalności, z zastrzeżeniem ust. 3a.

- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia - 773 875,1 tys. zł (93,9% i 12,1%);
- amortyzacja – 381 654,8 tys. zł (76,5% i 23,7%);
- materiały i energia – 157 845,2 tys. zł (79,9% i 37,7%).

W latach 2019–2022 koszty Zakładu wzrosły o 29,5% z 4 675 546,0 tys. zł do 6 053 473,6 tys. zł. Wynikało to głównie ze wzrostu funduszu wynagrodzeń osobowych w 2021 i 2022 roku.

W 2022 r. koszty działalności bieżącej Centrali ZUS wyniosły 659 273,1 tys. zł, co stanowiło 85,2% planu po zmianach, a koszty inwestycyjne w wyniosły 387 353,6 tys. zł, co stanowiło 65,4% planu inwestycyjnego po zmianach.

Badaniem w Centrali ZUS objęto łącznie 69 zapisów księgowych w kwocie 250 913,3 tys. zł, co stanowiło 24,0% kosztów Centrali ZUS w 2022 r. Badana próba została wylosowana metodą MUS⁵⁰ z wygenerowanych z systemu księgowego Zakładu zapisów i dowodów księgowych, odpowiadającym pozapłacowym kosztom Centrali ZUS oraz dokonana doбором celowym i objęta w grupie kosztów majątkowych (ZI) 22 zapisy na kwotę 176 248,5 tys. zł, tj. 70,2% objętych kosztów, natomiast w grupie kosztów bieżących (ZF) 47 zapisy na kwotę 74 664,8 tys. zł, tj. 29,8% badanych kosztów.

W ramach analizowanej próby wydatków Centrali ZUS stwierdzono, że wylosowane koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym w ramach realizacji ustawowych zadań jednostki, były one celowe i gospodarne. Stwierdzono jednak nierzetelne przeprowadzenie zamówienia publicznego (szczegółowy opis w sekcji *Zamówienia publiczne*).

W trzech skontrolowanych oddziałach ZUS koszty bieżące wykonano w wysokości 527 936,4 tys. zł, a wydatki inwestycyjne w kwocie 549 226,6 tys. zł.

Koszty bieżące w 2022 r. Oddziału ZUS w Krakowie wykonano w kwocie 197 937,8 tys. zł, co stanowiło 105% planu po zmianach, a wydatki inwestycyjne w kwocie 7241,7 tys. zł stanowiącej 96,7% planu po zmianach.

W 2022 r. koszty bieżące I Oddziału ZUS w Łodzi wyniosły 161 841,8 tys. zł, co stanowiło 107,7% kosztów planowanych, a wydatki inwestycyjne w kwocie 4353,6 tys. zł, tj. 91,9% planu po zmianach.

Koszty bieżące ujęte w planie finansowym Oddziału ZUS we Wrocławiu wykonano w kwocie 157 521,2 tys. zł, co stanowiło 98,9% planu po zmianach, a wydatki inwestycyjne w kwocie 9694,9 tys. zł, tj. 90,0% planu po zmianach.

Badaniem w kontrolowanych oddziałach objęto łączne koszty w wysokości 31 209,4 tys. zł (23 393,0 tys. zł kosztów bieżących, 5708,7 tys. zł kosztów inwestycyjnych oraz 2397,8 tys. zł w ramach badania dziewięciu zamówień publicznych), co stanowiło 5,7% kosztów skontrolowanych oddziałów ogółem. Stwierdzono, że zbadane koszty ponoszono zgodnie z planem finansowym w ramach realizacji ustawowych zadań jednostki, były one celowe i gospodarne.

Zamówienia publiczne

W 2022 r. w Centrali ZUS wewnętrzne zasady udzielania zamówień publicznych regulowało zarządzenie Prezesa ZUS⁵¹. Niektóre zamówienia wyłączone ze stosowania nupzp na podstawie innych aktów prawnych zostały również wyłączone z postanowień ww. procedury na podstawie odrębnych zarządzeń Prezes ZUS. Do ich udzielania stosowano ustanowione wewnętrzne regulacje⁵².

Centrala i 43 oddziały ZUS w 2022 r. w ramach postępowań o udzielenie zamówienia publicznego procedowanych w reżimie ustawy z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych⁵³ oraz nupzp zawarły ogółem 639 umów o łącznej wartości 2 237 645 tys. zł.

W 2022 r. Centrala ZUS w wyniku przeprowadzenia postępowań o udzielenie zamówienia o wartości powyżej 30 tys. euro wszczętych do dnia 31 grudnia 2020 r. oraz postępowań o udzielenie zamówienia publicznego o wartości powyżej 130 tys. zł netto wszczętych od 1 stycznia 2021 r. zawarła 123 umowy

⁵⁰ Z prawdopodobieństwem wylosowania proporcjonalnym do wartości wydatku. Metodą MUS wylosowano dowody o łącznej wartości poniesionych kosztów 248 276,3 tys. zł, z kolei doбором celowym objęto koszty w łącznej kwocie 2637,0 tys. zł.

⁵¹ Zarządzenie nr 1 Prezesa ZUS z dnia 2 stycznia 2018 r. Procedura do procesu 14.1 Realizacja Zakupów, ze zm., dalej: Procedura.

⁵² Było to m.in. Zarządzenie nr 85 Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 29 września 2022 r. w sprawie określenia zasad dokonywania zakupów, o których mowa w art. 17 ustawy z dnia 2 września 2022 r. o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze oraz Zarządzenie Nr 27 Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z dnia 16 marca 2022 r. w sprawie określenia zasad dokonywania zakupów, o których mowa w art. 12 ust. 6 i 7, art. 26 ust. 5 i 6 oraz art. 82 ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa.

⁵³ Dz. U. z 2019 r. poz. 1843, dalej: ustawa Pzp.

o łącznej wartości 1 779 904,1 tys. zł⁵⁴. Z kolei łączna wartość umów, które Centrala ZUS zawarła z wyłączeniem przepisów nupzp wynosiła 12 631,7 tys. zł netto⁵⁵.

W ramach regulacji ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych⁵⁶ oraz regulacjami wewnętrznymi ZUS w 2022 r. w Centrali udzielono pięć zamówień o łącznej wartości 14 884,5 tys. zł, a w oddziałach ZUS udzielono 70 zamówień o łącznej wartości 405,1 tys. zł.

W ramach wyłączeń ustawy Pzp wynikających z ustawy z dnia 12 marca 2022 r. o pomocy obywatelom Ukrainy w związku z konfliktem zbrojnym na terytorium tego państwa⁵⁷ w 2022 r. w Centrali udzielono 16 zamówień o łącznej wartości 35 815,2 tys. zł, a w oddziałach ZUS udzielono 382 zamówienia o łącznej wartości 4260,6 tys. zł.

Centrala ZUS w 2022 r. udzieliła także jednego zamówienia w ramach ustawy w sprawie określenia zasad dokonywania zakupów, o których mowa w art. 17 ustawy z dnia 2 września 2022 r. o szczególnym wsparciu podmiotów poszkodowanych w związku z sytuacją ekologiczną na rzece Odrze⁵⁸.

Centrala ZUS na swojej stronie internetowej oraz w Biuletynie Zamówień Publicznych (dalej: BZP) opublikowała plan postępowań o udzielenie zamówienia publicznego na 2022 r. wraz ze wszystkimi aktualizacjami dokonanymi w ciągu roku. Jego zakres i sposób publikacji był zgodny z art. 23 nupzp.

Stosownie do dyspozycji art. 82 ust. 1 i 2 nupzp Centrala ZUS przekazała do BZP odrębnie dla postępowań prowadzonych w oparciu o ustawę Pzp oraz nupzp roczne sprawozdania z udzielonych zamówień w 2022 r.

Badaniem objęto trzy przeprowadzone przez Centralę ZUS postępowania o udzielenie zamówienia publicznego zakończone zawarciem umowy w 2022 r., z czego dwa wyłączone z obowiązku stosowania ustawy Pzp. Jedno zamówienie przeprowadzono w oparciu o nupzp, jedno w oparciu o art. 17 ustawy Specustawy odrzańskiej oraz jedno wyłączono ze stosowania nupzp z uwagi na wartość, która nie przekraczała 130 tys. zł netto. Łączna wartość zamówień objętych badaniem wynosiła 5146,8 tys. zł⁵⁹, z czego w wyniku ich realizacji w 2022 r. poniesiono koszty na kwotę 2637,0 tys. zł. Były to:

- zamówienie publiczne na „Zakup systemu organizacji spotkań zdalnych oraz pracy zespołowej w ZUS i komunikatora do pracy w grupach roboczych Cisco Webex bądź systemu oprogramowania równoważnego”, przeprowadzone w trybie przetargu nieograniczonego. Wartość zawartej umowy wynosiła 858,7 tys. zł, z czego w 2022 r. poniesiono koszty w wysokości 849,6 tys. zł;
- zamówienie, którego przedmiotem było zapewnienie działania KSI ZUS i Portalu PUE⁶⁰ w sposób umożliwiający wykonanie przez ZUS zadań wynikających ze Specustawy odrzańskiej. Nie miały do niego zastosowania przepisy Pzp. Zamówienie procedowano w oparciu o wewnętrzne regulacje ustanowione zarządzeniem Prezes ZUS. Nie ustanowiono w nim zasad udzielania zamówień publicznych w zakresie racjonalnego gospodarowania środkami publicznymi, w tym w szczególności reguł wydatkowania ich w sposób oszczędny.

Wartość zawartej umowy na modyfikację KSI ZUS i Portalu PUE wynosiła 4225,1 tys. zł. W wyniku zawartego aneksu została ona zmniejszona do kwoty 3119,7 tys. zł⁶¹. Z tego tytułu w 2022 r. ZUS poniósł koszty w wysokości 1724,4 tys. zł. O wypłatę świadczenia pieniężnego w związku z sytuacją ekologiczną na Odrze złożono ogółem 79 wniosków. Kwota wypłaconych świadczeń wyniosła 565,9 tys. zł. Wydatki w ramach wypłaty świadczeń wynikających ze Specustawy odrzańskiej oraz wysokość kwoty we wniosku o uruchomienie środków z FP zaplanowano w oparciu o przyznanie świadczenia. Zakład na bieżąco analizował liczbę złożonych wniosków o przyznanie świadczenia. Z uwagi na spadającą dynamikę wniosków zatwierdzonych do wypłaty, pierwotnie uruchomiona zaliczka w pełni zabezpieczyła wypłatę świadczeń. ZUS nie brał udziału w szacowaniu wartości wydatków wskazanych w ocenie skutków regulacji do Specustawy odrzańskiej. W związku z otrzymaną prośbą z Ministerstwa Rozwoju i Technologii, które przygotowywało Specustawę odrzańską, Departament Realizacji Dochodów ZUS wygenerował z systemu KSI ZUS niektóre dane.

⁵⁴ Dane te nie uwzględniają umów wykonawczych do umów ramowych.

⁵⁵ Były to zamówienia których wartość nie przekraczała 130 tys. zł netto oraz wyłączone ze stosowania nupzp na podstawie art. 11 ust. 1 pkt 4 nupzp.

⁵⁶ Dz. U. z 2021 r. poz. 2095, ze zm.

⁵⁷ Dz. U. z 2023 r. poz. 103.

⁵⁸ Dz. U. poz. 2014, ze zm., dalej: Specustawa odrzańska.

⁵⁹ Wartość umów przed zawarciem aneksów.

⁶⁰ KSI ZUS - Kompleksowy System Informatyczny ZUS, PUE ZUS – Platforma Usług Elektronicznych ZUS.

⁶¹ W wyniku zawartego aneksu zrezygnowano także z realizacji etapu 5 modyfikacji.

ZUS szacując koszty realizacji zamówienia na rozbudowę swoich systemów informatycznych do obsługi świadczeń postojowych w związku z sytuacją kryzysową na Odrze opierał się wyłącznie o informacje uzyskane od jednego wykonawcy.

- zamówienie publiczne wyłączone z obowiązku stosowania ustawy Pzp, którego wartość wynosiła poniżej 130 tys. zł netto. Dotyczyło ono wsparcia Członka Zarządu ZUS nadzorującego Pion Operacji i Eksploatacji Systemów w zakresie działań komunikacyjno-promocyjnych w celu efektywniejszego komunikowania o działalności ZUS w obszarze IT, budowania pozytywnego wizerunku ZUS oraz opracowania i realizacji strategii komunikacji wizerunkowej w środowisku wewnętrznym i zewnętrznym Pionu Operacji i Eksploatacji Systemów. Wynagrodzenie przysługujące wykonawcy z tytułu zawartej umowy wynosiło 63 tys. zł, przy czym w trakcie jej realizacji w wyniku zawartego aneksu zostało ono zwiększone do kwoty 117 tys. zł. W 2022 r. w wyniku realizacji umowy ZUS poniósł koszty w wysokości 63 tys. zł.

Poza stwierdzoną nieprawidłowością w udzieleniu zamówienia na zapewnienie działania KSI ZUS i Portalu PUE w sposób umożliwiający wykonanie przez ZUS zadań wynikających ze Specustawy odrzańskiej w pozostałym zakresie, w wyniku badania postępowań o udzielenie zamówienia publicznego stwierdzono, że przeprowadzono je zgodnie z obowiązującymi przepisami, poniesione wydatki były gospodarne, celowe i rzetelnie udokumentowane.

Dodatkowo w skontrolowanych oddziałach ZUS badaniem objęto dziewięć postępowań o udzielenie zamówienia publicznego zakończonych zawarciem umów w 2022 r. Łączna kwota wydatkowanych w ramach badanych zamówień środków wyniosła 2397,8 tys. zł, co stanowiło 11,3% wydatków inwestycyjnych kontrolowanych oddziałów. Działania oddziałów w zakresie przygotowania i przeprowadzenia postępowań oraz udzielenie i realizacja zamówień były zgodne z zasadami określonymi w Procedurze. Realizacja zamówień była zgodna z treścią zawartych umów, a poniesione wydatki były celowe i gospodarne oraz służyły realizacji zadań oddziałów ZUS.

W skontrolowanych zamówieniach nie było możliwości dokonania weryfikacji zgodności postępowania zamawiającego z art. 222 ust. 4 nupzp. Zgodnie z tym przepisem, zamawiający zobowiązany był najpóźniej przed otwarciem ofert udostępnić na stronie internetowej prowadzonego postępowania informację o kwocie, jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. Oddziały nie dokumentowały daty umieszczenia na stronie postępowania informacji o kwocie, jaką zamierza przeznaczyć na sfinansowanie zamówienia. Informacja zamieszczona na platformie zakupowej nie zawierała daty publikacji. Wskazanie daty publikacji było możliwe w zakładce Dokumentacja postępowania, w której publikowane były inne dokumenty, w tym m.in. ogłoszenie o zamówieniu, Specyfikacja Warunków Zamówienia, odpowiedzi na pytania, informacja z otwarcia ofert, informacja o wyborze najkorzystniejszej oferty.

Zobowiązania Zakładu i Centrali ZUS

Na 31 grudnia 2022 r. zobowiązania ZUS⁶² wynosiły 4 063 933,8 tys. zł i w porównaniu do 2021 r. były niższe o 24,1%⁶³. Dotyczyły one głównie: pozostałych zobowiązań – 3 483 454,9 tys. zł, dostaw i usług – 277 367,2 tys. zł oraz składek ZUS – 252 868,7 tys. zł. W kwocie pozostałych zobowiązań największe pozycje dotyczyły rozliczeń z tytułu: składek, w tym FUS i FP – 3 189 821,0 tys. zł oraz wynagrodzeń – 263 766,4 tys. zł. Zobowiązania długoterminowe na koniec 2022 r. wyniosły 16 411,4 tys. zł i były wyższe o 35,7% niż w 2021 r. Wynikały z otrzymanych od wykonawców zabezpieczeń na należyte wykonanie umów, o terminie zwrotu powyżej 12 miesięcy.

Na 31 grudnia 2022 r. stan zobowiązań Centrali ZUS wynosił 187 397,2 tys. zł, co stanowiło 76,6% stanu na koniec 2021 r. Zobowiązania dotyczyły: dostaw i usług – 135 860,6 tys. zł, pozostałych zobowiązań – 34 491,9 tys. zł⁶⁴, składek ZUS – 12 989,5 tys. zł, podatków i opłat – 3 585,8 tys. zł oraz z tytułu Pracowniczych Planów Kapitałowych – 469,4 tys. zł.

Zobowiązania długoterminowe na koniec 2022 r. wynosiły 13 575,0 tys. zł i były wyższe o 42,6% niż w 2021 r. Dotyczyły one otrzymanych od wykonawców zabezpieczeń na należyte wykonanie umów, o terminie zwrotu powyżej 12 miesięcy.

Dane liczbowe o wykonaniu planu finansowego Zakładu zawarto w załączniku nr 10.11 do Informacji.

⁶² W układzie bilansowym – w kwocie uwzględniano zobowiązania Zakładu oraz zobowiązania z tytułu środków na rachunkach wyodrębnionych. Przede wszystkim Zakład obsługiwał pobór i przekazywanie składek na ubezpieczenie zdrowotne, FP, FGŚP, FL i FEP.

⁶³ Zgodnie z Rb-40, na 31 grudnia 2022 r. zobowiązania Zakładu wynosiły 860 683,3 tys. zł i były o 13% niższe od stanu na koniec 2021 r.

⁶⁴ Pozostałe zobowiązania dotyczyły wynagrodzeń, wadiów i zabezpieczeń wykonania umów oraz innych zobowiązań.

Zatrudnienie i wynagrodzenia

W 2022 r. przeciętne zatrudnienie w ZUS, w przeliczeniu na pełne etaty, wyniosło 42 891,4 i było niższe o 2534,6 etatów od planu, a w stosunku do 2021 r. – wyższe o 196,2 etaty (o 0,5%). Przeciętne zatrudnienie w Centrali wyniosło 1538 etatów (bez Zarządu) i w stosunku do 2021 r. utrzymało się na tym samym poziomie. W oddziałach, nie licząc orzecznictwa lekarskiego, w porównaniu z 2021 r., zatrudnienie zwiększyło się z 40 509,8 do 40 742 etatów, tj. o 0,6%, a w orzecznictwie lekarskim zmniejszyło się z 642,2 do 606,4 etatów, tj. o 5,6%. W Zarządzie ZUS zatrudnienie w 2022 r. wyniosło pięć etatów, tak jak w 2021 r.

Wzrost zatrudnienia związany był m.in. z realizacją nowych zadań oraz liczbą obsługiwanych obywateli. W 2022 r. Zakład obsługiwał cztery nowe zadania ustawowe: świadczenie Dobry Start „300+”, świadczenie wychowawcze „500+”, Rodzinny Kapitał Opiekuńczy, dofinansowania pobytu dziecka w żłobku, a także zajmował się obsługą świadczeń na rzecz uchodźców z Ukrainy (od lutego 2022 r.). Utworzono dedykowane Centrum Obsługi Świadczeń dla Rodzin w oddziale w Białymstoku. Pomimo problemów z pozyskaniem kadry, wynikających głównie z niższego niż rynkowy poziomu wynagrodzeń w niektórych grupach pracowników, w 2022 r. nastąpił wzrost zatrudnienia.

Wynagrodzenia osobowe w 2022 r. ZUS wyniosły 3 684 791,4 tys. zł, tj. o 12,2% więcej niż w 2021 r. i stanowiły 100% planu na 2022 r. Przeciętne wynagrodzenie wyniosło 7159,1 zł, co stanowiło wzrost o 11,7% w stosunku do 2021 r. Podwyżki zrealizowano w oparciu o porozumienie kończące spór zbiorowy, zawarte w dniu 11 lipca 2022 r. przez ZUS z zakładowymi organizacjami związkowymi.

W Centrali ZUS przeciętne wynagrodzenie w 2022 r. wyniosło 10 311,7 zł miesięcznie i było o 12,1% wyższe niż w 2021 r. W oddziałach ZUS, z wyłączeniem orzecznictwa, przeciętne wynagrodzenie w 2022 r. wyniosło 6940,08 zł miesięcznie i było o 12% wyższe niż w 2021 r. W orzecznictwie lekarskim przeciętne wynagrodzenie w 2022 r. wyniosło 13 855,5 zł miesięcznie i było o 3,3% wyższe niż w 2021 r. W 2022 r. przeciętne wynagrodzenie członka Zarządu ZUS wyniosło 31 010,6 zł miesięcznie, o 33,6% więcej niż w 2021 r.

Wynagrodzenia bezosobowe wyniosły 13 390,4 tys. zł, tj. 66% planu po zmianach. W porównaniu do 2021 r. zwiększyły się o 37,9%. Wzrost wynagrodzeń bezosobowych spowodowany był obsługą obywateli Ukrainy – dodatkowe koszty umów cywilnoprawnych z tłumaczami języka ukraińskiego [2388,3 tys. zł oraz z osobami do obsługi wniosków o świadczenia wychowawcze (19,9 tys. zł)]. W 2022 r. Zakład zawarł 1320 umowy cywilnoprawne, w tym z 13 własnymi pracownikami. W Centrali ZUS wielkości te wynosiły odpowiednio 103 i 13. Z tytułu realizacji umów w Centrali ZUS poniesiono koszty w wysokości 1080,6 tys. zł.

Badaniem objęto sześć umów cywilnoprawnych na łączną kwotę 362,6 tys. zł brutto, co stanowiło 33,6% wartości umów zawartych w Centrali oraz 2,7% wartości umów zawartych w Zakładzie⁶⁵. Z pracownikami zawarto dwie umowy o dzieło na 3,6 tys. zł, które dotyczyły napisania artykułów. Zakresy umów nie pokrywały się z zakresem obowiązków służbowych. Pozostałe cztery umowy na 359 tys. zł dotyczyły usług (doradczych, wsparcia i konsultingowych). Nie stwierdzono nieprawidłowości w zakresie realizacji umów.

Planowany poziom zatrudnienia lekarzy orzecznictwa lekarskiego wynosił łącznie 888 etatów, w tym: 101,5 etaty głównego lekarza orzecznika oraz zastępcy głównego lekarza orzecznika, 632 etaty lekarza orzecznika oraz 154 etatów lekarza członka komisji lekarskiej. Zatrudnienie wyniosło (stan na 31 grudnia 2022 r.) odpowiednio: 96 etatów; 388,6 etatów; 107,1 etatów – łącznie 591,7 etatów, co stanowiło spadek zatrudnienia w stosunku do roku 2021 o 40,4 etatu.

Według stanu na 31 grudnia 2022 r. nie obsadzono etatów głównego lekarza orzecznika, zastępcy głównego lekarza orzecznika, lekarza orzecznika i lekarza członka komisji lekarskiej na poziomie odpowiednio: 0,4 etatu; 5,1 etatu; 243,8 etatu; 47,3 etatu. Łącznie nieobsadzonych na 31 grudnia 2022 r. pozostawało 296,7 etatów (33,4%), co stanowiło wzrost nieobsadzonych etatów w stosunku do 2021 r. o 43,4 etaty. W celu pozyskiwania do pracy w Zakładzie nowych lekarzy orzecznictwa lekarskiego oraz zapobieganiu rezygnacji z pracy w Zakładzie przez lekarzy dotychczas zatrudnionych, ZUS podjął m.in. następujące działania:

- intensyfikację prac związanych z prowadzeniem naboru nowych lekarzy i docieraniem z ofertą ZUS do nowych środowisk lekarskich, w ramach prowadzonych rekrutacji zatrudniono 47 lekarzy;
- zwiększanie poziomu wynagrodzeń lekarzy orzecznictwa lekarskiego średnio o 900 zł, co oznacza, że na przestrzeni 7 lat wynagrodzenie zasadnicze wzrosło o 68%);
- wyrażanie zgody na ponowne zatrudnianie lekarzy orzecznictwa lekarskiego po przejściu na emeryturę;
- zapewnianie elastycznych warunków zatrudniania lekarzy orzecznictwa lekarskiego;
- utrzymanie i optymalizacja strony internetowej wybadajkariere.pl;

⁶⁵ Trzy umowy wybrano losowo i trzy wg kryterium największej wartości.

- prowadzenie wewnętrznej kampanii informacyjnej wśród pracowników oraz propagowanie pozytywnego wizerunku ZUS.

W roku 2022 na 549 etaty przeprowadzono 269 naborów, co stanowi wzrost liczby naborów w stosunku do roku 2020 (180) i roku 2021 (143). W ramach naborów zatrudniono w 2020 r. – 77 osób, 2021 r. – 57 osób i w 2022 r – 50 osób.

Koszt funkcjonowania orzecznictwa lekarskiego w 2022 r., z uwzględnieniem podstawowych rodzajów kosztów wyniósł 238 228,3 tys. zł i był wyższy od kosztu poniesionego w roku 2021 o 10 131,7 tys. zł, tj. o 4,3%.

Szczegółowe dane dotyczące zatrudnienia i wynagrodzeń zawarto w załączniku nr 10.7 do Informacji.

Realizacja planu inwestycyjnego Zakładu

Plan inwestycyjny Zakładu Ubezpieczeń Społecznych na 2022 r. przewidywał nakłady w wysokości 1 048 473 tys. zł. (wzrost o 149% w stosunku do 2021 r.). Plan inwestycyjny zmniejszono do 806 958 tys. zł, w wyniku przesunięcia środków finansowych z działalności inwestycyjnej do działalności bieżącej. Inwestycje wyniosły 575 414,6 tys. zł, co stanowiło 71,3% planu po zmianach i 168,4% wydatków z 2021 r.

W 2022 r. wykorzystanie środków w poszczególnych grupach inwestycji było następujące:

- zadania budowlane zmierzające do zwiększenia powierzchni (grupa I) – zaplanowano realizację pięciu zadań, w tym jedno nowe, jedno kontynuowane i trzy kontynuowane z opóźnieniem. Z planowanych 10 489,7 tys. zł wydatkowano 99,6%;
- zadania budowlane pozostałe (grupa II) – zaplanowano realizację 382 zadań, w tym 238 nowych, 55 kontynuowanych i 89 kontynuowanych z opóźnieniem. Z planowanych 120 203,8 tys. zł wykorzystano 82,1%;
- zadania z obszaru administracji (grupa III) – zaplanowano realizację 152 zadań, w tym: 130 nowych, 17 zadań kontynuowanych oraz pięć kontynuowanych z opóźnieniem. Z zaplanowanych 68 715,6 tys. zł wykorzystano 30,2%;
- zadania obszaru poligrafii i zarządzania dokumentacją (grupa IV) – zaplanowano realizację ośmiu nowych zadań. Z zaplanowanej kwoty 1494,6 tys. zł wykorzystano 94,9%;
- zadania obszaru IT (grupa V) – zaplanowano realizację 38 zadań, w tym 16 nowych, 15 kontynuowanych i siedem kontynuowanych z opóźnieniem. Z zaplanowanej kwoty 606 054,3 tys. zł wykorzystano 73,3%.

Realizacja projektów współfinansowanych środkami UE

W 2022 r. Zakład realizował cztery projekty współfinansowane ze środków UE, na które wydatkowano 22 502,7 tys. zł. Dwa projekty dotyczyły termomodernizacji budynków ZUS z Warszawy i Elblągu, a pozostałe wdrożenia modelu kompleksowej rehabilitacji umożliwiającej podjęcie powrotu do pracy oraz współpracy na polu delegowania pracowników z sektorów opieki, budownictwa, transportu i rolnictwa.

6.3. GOSPODAROWANIE WOLNYMI ŚRODKAMI ORAZ OBLIGACJAMI

Stan środków pieniężnych Zakładu na koniec 2022 r. wyniósł 1 096 226,1 tys. zł. W 2022 r. średnia kwota lokat terminowych zawartych na rynku międzybankowym wynosiła 286 391,3 tys. zł. Odsetki bankowe w ujęciu kasowym wynosiły 62 698 tys. zł, w tym: 29 967 tys. zł stanowiły odsetki od lokat terminowych, 16 975 tys. zł odsetki od obligacji skarbowych, a 15 756 tys. zł odsetki od środków na rachunku bankowym w PKO BP S.A. Zakład w 2022 r. nie przekazywał innym podmiotom środków w zarządzanie. Badaniem objęto dziesięć lokat na łączną kwotę 3 450 000,0 tys. zł. We wszystkich przypadkach wybierano ofertę najkorzystniejszą. Lokowanie wolnych środków nie zagrażało realizacji zadań Zakładu. ZUS w 2022 r. nabył dwie obligacje skarbowe o nominale 100 000 tys. zł każda. Podstawą ich nabycia był art. 48 ufp. Zakład nie otrzymał nieodpłatnie oraz nie sprzedawał obligacji skarbowych. Na koniec 2022 r. obligacje ZUS wyceniono według skorygowanej ceny nabycia.

6.4. EFEKTY RZECZOWE PROWADZONEJ DZIAŁALNOŚCI

W 2022 r. wydano łącznie 891,9 tys. decyzji w sprawach świadczeń w wyniku załatwienia wniosków pierwszorazowych, w tym 755 tys. decyzji przyznających i 136,9 tys. decyzji odmownych. W porównaniu do 2021 r. (867,7 tys. decyzji) nastąpił wzrost liczby wydanych decyzji w sprawach świadczeń w wyniku załatwienia wniosków pierwszorazowych o 24,2 tys., tj. o 2,8%. Najwięcej decyzji wydano w sprawach:

emerytur – 850,2 tys., świadczeń uzupełniających dla osób niezdolnych do samodzielnej egzystencji – 117,2 tys., rent rodzinnych – 97,5 tys.

W 2022 r. Oddziały ZUS rozpatrzyły 5156,4 tys. spraw o wypłatę świadczeń krótkoterminowych i zasiłków pogrzebowych. Najwięcej spraw dotyczących świadczeń krótkoterminowych i zasiłków pogrzebowych, tj. 3592,9 tys. (69,7% wszystkich spraw) dotyczyło ustalenia uprawnień do zasiłku chorobowego oraz 604,1 tys. (11,1%) zasiłku opiekuńczego. W porównaniu do 2021 r. nastąpił spadek liczby spraw o 739,9 tys. (z 5 896,3 tys. do 5156,4 tys.), tj. o 12,6%. Największy spadek odnotowano w: ustaleniu zasiłku chorobowego – o 484,5 tys. spraw, tj. o 11,9 % oraz zasiłku opiekuńczego – o 200,7 tys. spraw, tj. o 24,9 %. Wzrost, w porównaniu do 2021 r., odnotowano jedynie w liczbie rozpatrzonych spraw o świadczenie rehabilitacyjne – o 8,8 tys. spraw, tj. o 2,7%.

Orzecznictwo lekarskie

W 2022 r. lekarze orzecznicy ZUS wydali łącznie 1486,6 tys. orzeczeń, tj. 0,5% więcej niż w roku 2021, w tym: 367 tys. orzeczeń (32%) wydanych w ramach kontroli prawidłowości orzekania o czasowej niezdolności do pracy oraz wystawiania zaświadczeń lekarskich, 236,8 tys. orzeczeń (20,6%) dotyczących ustalenia uprawnień do świadczenia rehabilitacyjnego, 194,7 tys. orzeczeń (17%) dotyczących ustalenia uprawnień do renty z tytułu niezdolności do pracy. Na 31 grudnia 2022 r. w oddziałach Zakładu funkcjonowało 31 komisji lekarskich, o dwie mniej niż w 2021 r. Do sądów pracy i ubezpieczeń społecznych wpłynęło 17,9 tys. odwołań od decyzji wydanych na podstawie orzeczenia lekarskiego.

Komisje lekarskie ZUS jako organ II instancji wydały w 2022 r. (stan na 31 grudnia 2022 r.) łącznie 75,5 tys. orzeczeń, w tym: w związku z wniesionym sprzeciwem 60,6 tys., w związku ze zgłoszeniem zarzutu wadliwości 12,4 tys. oraz w związku jednoczesnym wniesieniem sprzeciwu i zgłoszeniem zarzutu wadliwości 0,4 tys.

W 2022 r. w zakresie wyznaczonego wewnętrznie terminu 45 dni na rozpatrzenie wniosku o wydanie orzeczenia przez lekarza orzecznika i komisję lekarską odsetek spraw, których termin przekroczył 45 dni w 2022 r. zmniejszył się w stosunku do 2021 r. i kształtował się w odpowiednio przez lekarzy orzeczników (96,3% w roku 2022 wobec 97,5% w roku 2021) oraz przez komisje lekarskie (97,2% w roku 2022 wobec 97,7% w roku 2021) był wyższy, niż standard przewidziany dla tego wskaźnika (tj. 90%).

Departament Orzecznictwa Lekarskiego ZUS w 2022 r. przeprowadził kontrole funkcjonalne w 26 oddziałach ZUS (o dwie mniej niż w 2021 r.). Kontrole we wszystkich oddziałach ZUS dotyczyły prawidłowości realizacji zadań przez orzecznictwo lekarskie w zakresie obejmującym działalność głównego lekarza orzecznika, lekarzy orzeczników i pracowników wydziału orzecznictwa lekarskiego i prewencji. W oddziałach Zakładu, w których mają siedzibę komisje lekarskie, kontrole dotyczyły działalności przewodniczącego i członków komisji.

W ramach przeprowadzonych kontroli funkcjonalnych przeanalizowano łącznie 3110 spraw (o 161 mniej niż w 2021 r.), w tym 2319 spraw, w których orzeczenie zostało wydane przez lekarza orzecznika oraz 791 spraw, w których orzeczenie zostało wydane przez komisję lekarską Zakładu. Stwierdzone w wyniku przeprowadzonych kontroli nieprawidłowości dotyczyły m.in.: niezgodności ustaleń orzecznicych z zasadami orzecznictwa lekarskiego, niewykonywania kontroli orzeczeń wydanych przez lekarzy orzeczników pod względem merytorycznym i formalnym na poziomie określonym w obowiązujących procedurach postępowania, niezgłoszenia przez przewodniczącego komisji lekarskich stanowiska do opinii biegłych sądowych w sprawach, w których toczy się sądowe postępowanie odwoławcze, nieterminowego rozpatrywania spraw dotyczących kontroli zaświadczeń lekarskich na wniosek pracodawcy. Zalecenia ZUS przekazał do 25 oddziałów, w jednym oddziale nie stwierdzono nieprawidłowości.

Prewencja rentowa

W planie finansowym FUS po zmianach na prewencję rentową w 2022 r. zaplanowano 252 500 tys. zł, z czego na rehabilitację leczniczą, opłatę uzdrowską oraz opracowanie zleconych badań i analiz przyczyn niezdolności do pracy oraz finansowanie innych działań dotyczących prewencji rentowej – 244 190 tys. zł. Wydatkowano ogółem 140 603 tys. zł (55,7%). Spowodowane to było m.in. mniejszą niż zakładano liczbą orzeczeń o potrzebie rehabilitacji oraz zakontraktowaniem mniejszej niż zakładano liczby umów na usługi rehabilitacyjne. Rehabilitację leczniczą ukończyły 49 963 osoby.

W 2022 r. średni koszt rehabilitacji przypadający na jednego ubezpieczonego wynosił 2,7 tys. zł i w porównaniu do 2021 r. był wyższy o 0,3 tys. zł. Średni koszt pobytu ubezpieczonego w ośrodku rehabilitacyjnym wyniósł 2,8 tys. zł i w stosunku do 2021 r. był o 0,3 tys. zł.

W 2022 r. przeprowadzono łącznie 46 konkursów na świadczenie usług rehabilitacyjnych w ramach prewencji rentowej ZUS. W przypadku 19 konkursów nie wpłynęła żadna oferta, a w pozostałych 27 konkursach wpłynęło 83 ofert, z czego wybrano 57. Z ustaleń kontroli wynika, że warunki finansowe

konkursu były nierealne do realizacji przez podmioty świadczące usługi rehabilitacyjne ze względów finansowych.

Badaniem objęto dokumentację dwóch konkursów ofert na świadczenie usług rehabilitacyjnych w ramach prewencji rentowej ZUS przeprowadzonych w 2022 r. Stwierdzono, że zostały one przeprowadzone zgodnie z przepisami określonymi w rozporządzeniu Rady Ministrów z dnia 12 października 2001 r. w sprawie szczegółowych zasad i trybu kierowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych na rehabilitację leczniczą oraz udzielania zamówień na usługi rehabilitacyjne. W 2022 r. rehabilitacja lecznicza była świadczona w 74 ośrodkach, tj. o trzech mniej niż 2021 r.

W 2022 r. ZUS prowadził również działania promocyjno-informacyjne dotyczące prewencji rentowej i cel wydatkowano 98, 4 tys. zł.

Prewencja wypadkowa

W planie finansowym FUS na prewencję wypadkową w 2022 r. zaplanowano kwotę 100 155 tys. zł, z której wydatkowano 91 464,5 tys. zł, co stanowiło 91,3% planu oraz 114,7% wykonania w 2021 r. Na prewencję wypadkową składają się zadania związane z dofinansowaniem działań skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej oraz pozostałe zadania, w tym związane z upowszechnianiem wiedzy o zagrożeniach powodujących wypadki przy pracy i chorobach zawodowych oraz sposobach przeciwdziałania tym zagrożeniom. W 2022 r. realizowane były projekty zakwalifikowane do dofinansowania w ramach konkursu nr 2021.01 dotyczącego utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej. W ramach tego konkursu na projekty realizowane w roku 2022 do ZUS wpłynęło 3420 wniosków. ZUS zawarł 1008 umów na łączną kwotę 78 901,7 tys. zł.

W 2022 r kontrole w zakresie prewencji i rehabilitacji były prowadzone w trzech obszarach: kontrole projektów dotyczących utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej (1998 kontroli), kontrole ofert w ramach konkursów na świadczenia rehabilitacyjne (70 kontroli), kontrole ośrodków rehabilitacyjnych dotyczące realizacji umów o świadczenia usług rehabilitacyjnych (59 kontroli). W ramach kontroli projektów dotyczących utrzymania zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej siedem kontroli trwałości projektu zakończyło się wynikiem negatywnym, skutkującym rozwiązaniem umowy o dofinansowanie. Stwierdzone nieprawidłowości polegały m.in. na: używaniu dofinansowanego urządzenia bez wymaganych uprawnień, sprzedaży dofinansowanego sprzętu lub jego braku, odmowy poddania się kontroli, zaprzestaniu prowadzenia działalności gospodarczej, likwidacji stanowiska pracy objętego dofinansowaniem.

Łagodzenie skutków pandemii COVID-19

W 2022 r. do Zakładu wpłynęło łącznie 11 482 wniosków o dodatkowy zasiłek opiekuńczy, na podstawie których wypłacono świadczenia w wysokości 13 000,2 tys. zł, tj. o 94,3% mniej niż w 2021 r.

Liczba zwolnień lekarskich związanych z COVID-19 wyniosła 708,2 tys., tj. o 10,9% mniej niż w 2021 r. Na podstawie decyzji SANEPID-u nakładających kwarantannę / izolację ubezpieczonych, wypłacono z FUS zasiłki w łącznej kwocie 44 433,3 tys. zł, tj. o 48,5% mniej niż w 2021 r.

Kontrola zarządcza

Prezes ZUS przedłożyła w dniu 2 marca 2023 r. do Ministra Rodziny i Polityki Społecznej *Oświadczenie o stanie kontroli zarządczej Prezesa ZUS za rok 2022*. W *Oświadczeniu* podano, że w ograniczonym stopniu w 2022 r. funkcjonowała adekwatna, skuteczna i efektywna kontrola zarządcza w zakresie:

- terminowej i efektywnej obsługi kont płatników składek w szczególności w zakresie podejmowania działań zmierzających do odzyskania należności z tytułu składek oraz przeciwdziałanie przedawnieniom należności, a także obsługi wniosków o ulgę w spłacie należności,
- niewystarczającego stanu zatrudnienia lekarzy orzekających w ZUS, zagrażającemu zapewnieniu sprawnej i efektywnej realizacji zadań ustawowych ZUS,
- długu technologicznego w eksploatowanych systemach i infrastrukturze IT.

W celu poprawy funkcjonowania kontroli zarządczej ZUS w 2022 r. podjął działania w zakresie:

- poprawy efektywności i terminowości podejmowania działań związanych z przymusowym dochodzeniem należności z tytułu składek oraz przeciwdziałaniem przedawnieniom należności,
- zapewnienia terminowej obsługi spraw w zakresie ustalania uprawnień i wypłaty świadczeń krótkoterminowych,
- obsługi zdarzeń naruszenia ochrony danych osobowych w związku ze skalą nowych zadań ZUS oraz realizacją akcji masowych,
- skrócenia postępowań o zamówienie publiczne w zakresie kluczowych usług IT, w szczególności dotyczących systemu KSI ZUS oraz PUE ZUS, w wyniku rywalizacji zainteresowanych podmiotów i intensyfikacji działań w zakresie wnoszenia środków ochrony prawnej,

- zmniejszenia długu technologicznego w eksploatowanych systemach i infrastrukturze IT oraz niedostosowania systemów IT ZUS do rozwiązań chmurowych.

Kontrola płatników składek

W 2022 r. przeprowadzono łącznie 26 997 kontroli płatników składek (w tym 26 595 kontroli planowych, tj. 108,3% planu oraz 402 kontrole doraźne), tj. o 45,3% więcej w stosunku do 2021 r. Przeprowadzono 940 postępowań wyjaśniających i pomocy prawnych, tj. o 18,2% więcej niż w 2021 r.

Kontrole planowe płatników składek stanowiły 98,5% ogółu kontroli, a kontrole doraźne – 1,5%. Nieprawidłowości ujawniono w 24 113 kontrolach, w tym wynik finansowy ustalono w 21 793 kontrolach na kwotę 357 243,9 tys. zł, tj. o 120 205,9 tys. zł wyższą niż w 2021 r.

W związku z prowadzonymi kontrolami sporządzono ogółem 272 wnioski, zawiadomienia i informacje skierowane do właściwych instytucji, w tym 173 wniosków do sądów w sprawach o wykroczenia, pięć zawiadomień do prokuratury, 48 informacji do Państwowej Inspekcji Pracy, 19 do urzędów skarbowych i celno-skarbowych oraz 27 do innych urzędów.

W 2022 r. przeprowadzono 11 737 kontroli planowych⁶⁶ w zakresie wsparcia udzielonego płatnikom składek w związku z przeciwdziałaniem COVID-19. W ich wyniku ujawniono nieprawidłowości polegające na: braku rzeczywistego przestoju w prowadzeniu działalności gospodarczej; wskazaniu we wnioskach o świadczenie postojowe błędnej kwoty przychodu uzyskanego z tytułu wykonywanej umowy cywilnoprawnej; niespełniania warunku dotyczącego liczby ubezpieczonych; braku wskazania we wniosku otrzymanej pomocy publicznej z innych źródeł.

Kontrola wewnętrzna

Kontrola wewnętrzna była realizowana w ramach kontroli instytucjonalnej⁶⁷, kontroli funkcjonalnej zwierzchniej⁶⁸ oraz kontroli funkcjonalnej bieżącej⁶⁹. Zasady prowadzenia kontroli wewnętrznej określała Procedura do procesu 10.5 Kontrola wewnętrzna wprowadzana zarządzeniami Prezesa ZUS⁷⁰.

Plan kontroli na rok 2022, podobnie jak w 2021 r., zakładał realizację 11 tematów kontroli przez DKW oraz CKW w ramach kontroli instytucjonalnej. Plan kontroli został zrealizowany w 100%, przeprowadzono łącznie 48 kontroli, w tym: siedem kontroli DKW i 41 kontroli CKW. Poza kontrolami problemowymi przeprowadzono: 56 postępowań wyjaśniających, z czego 17 postępowań przeprowadzonych zostało przez DKW. Komórki kontroli wewnętrznej dokonały łącznie 138 ustaleń, do których wydano 203 zalecenia pokontrolne, z czego: DKW – 18 ustaleń i 32 zalecenia pokontrolne, CKW – 120 ustaleń i 171 zaleceń pokontrolnych.

Zrealizowane przez DKW i CKW kontrole dotyczyły m.in. prawidłowości, oceny i skuteczności: przyznawania świadczeń długoterminowych, funkcjonowania programu dofinansowania płatników składek, rozliczania i monitorowania wydanych decyzji o charakterze zaliczkowym,

Zalecenia pokontrolne dotyczyły w szczególności przeprowadzenia szkoleń merytorycznych oraz zwiększenia nadzoru, w tym zwiększenia kontroli funkcjonalnych bieżących m.in. w zakresie: orzekania o odpowiedzialności za zobowiązania z tytułu składek; realizacji standardu jakości i częstotliwości rozliczania kont płatników; przymusowego dochodzenia należności; wydawania decyzji o odpowiedzialności; dokonywania zabezpieczenia na majątku; prawidłowości sporządzanych opisów zamówienia, przed wszczęciem postępowań na zamówienie publiczne oraz terminowości rejestracji umów. Skutki finansowe nieprawidłowości stwierdzonych w trakcie kontroli i postępowań prowadzonych przez DKW i CKW w 2022 r. wyniosły 938,8 tys. zł.

W ramach kontroli funkcjonalnej zwierzchniej komórki organizacyjne Centrali i oddziałów Zakładu w 2022 r. przeprowadziły łącznie 766 kontroli, w wyniku których dokonano 1226 ustaleń, do których sformułowano 580 zaleceń.

⁶⁶ 3111 kontroli płatników składek, którzy wystąpili z wnioskiem o świadczenia postojowe oraz 8625 kontroli płatników składek, którzy wystąpili z wnioskiem o zwolnienie z obowiązku opłacania składek.

⁶⁷ Prowadzona przez Departament Kontroli Wewnętrznej ZUS (dalej: DKW) oraz Centra Kontroli Wewnętrznej (dalej: CKW).

⁶⁸ Prowadzona przez komórki organizacyjne Centrali ZUS w stosunku do zagadnień lub procesów stanowiących podstawę merytoryczną komórki kontrolującej.

⁶⁹ Prowadzona przez osoby zajmujące kierownicze stanowiska w terenowych jednostkach organizacyjnych Zakładu, koordynatorów wieloosobowych stanowisk lub inne upoważnione osoby.

⁷⁰ Zarządzenie nr 87 Prezesa ZUS z dnia 4 października 2022 r. w sprawie wprowadzenia Procedury do procesu 10.5 „Kontrola wewnętrzna”. W badanym okresie obowiązywało także Zarządzenie nr 9 Prezesa ZUS z dnia 6 lutego 2020 r. w sprawie wprowadzenia Procedury do procesu 10.5 „Kontrola wewnętrzna”.

W ramach kontroli funkcjonalnej bieżącej przeprowadzono 232 652 kontrole. Zbadano ogółem 2 577 012 spraw, z tego w 38 403 stwierdzono nieprawidłowości (tj. około 1,5%). Kontrolą funkcjonalną bieżącą objęto sprawy realizowane przez ok. 223 tys. pracowników ZUS, co oznacza, że statystycznie w 2022 r., pracownik oddziału ZUS był kontrolowany pod względem prawidłowości wykonywanych zadań pięć razy.

W 2022 r. osłoną antykorupcyjną było objętych 14 postępowań zakupowych na łączną kwotę 1,6 mld zł, z czego 11 postępowań na kwotę 1,44 mld zł stanowiło kontynuację z lat poprzednich, a trzy postępowania w kwocie 156 mln zł zostały objęte osłoną w 2022 r.

Audyt wewnętrzny

W 2022 r. z prowadzonych 10 zadań zapewniających zakończono siedem. Zadania prowadzone były w ramach 10 obszarów działalności Zakładu tj.: dochodzenie należności, orzecznictwo lekarskie i prewencja, obsługa świadczeń długoterminowych, zarządzanie zasobami ludzkimi, zarządzanie finansami, zarządzanie infrastrukturą i administracją, zarządzanie usługami IT, zarządzanie bezpieczeństwem, obsługa salda konta płatnika, bezpośrednia obsługa klientów.

W zakresie zrealizowanych zadań zapewniających sformułowano łącznie 96 zaleceń, które dotyczyły m.in. działań w zakresie: wzmocnienia mechanizmów kontroli w celu zapewnienia w trakcie realizacji procesu w oddziałach ZUS prawidłowego i kompletnego dokumentowania przebiegu procesu w systemie informatycznym; uwzględnienia cyklicznego monitorowania oraz informowania o stanie wykonywania oceny skutków dla ochrony danych przez Inspektora Ochrony Danych, wzmocnienia mechanizmów kontroli w celu zapewnienia dokumentowania czynności w postępowaniach; przeprowadzenia weryfikacji poprawności realizacji zajęć komorniczych wierzytelności podmiotów turystycznych z tytułu przyjętych przez nie płatności bonami.

W 2022 r. realizowano czynności doradcze, które dotyczyły m.in: oceny skuteczności i efektywności realizowanych zadań przez komórki emerytalno-rentowe, analizy przyjętych rozwiązań w zakresie realizacji zadań dotyczących obsługi kont nieaktywnych, samooceny kontroli zarządczej za 2021 r., opiniowania wewnętrznych aktów prawnych wydanych w Zakładzie, wspomaganie zarządzania ryzykiem oraz współuczestnictwa w realizacji projektów i innych zadań realizowanych w Zakładzie. Na podstawie przeprowadzonych czynności doradczych wydano 16 propozycji usprawnienia funkcjonowania Zakładu w temacie skuteczności i efektywności realizowanych zadań przez komórki emerytalno-rentowe oraz analizy przyjętych rozwiązań w zakresie realizacji zadań dotyczących obsługi kont.

W 2022 r. przeprowadzono osiem czynności sprawdzających, dotyczących realizacji zaleceń wydanych w wyniku zadań zapewniających.

7. PLAN W UKŁADZIE ZADANIOWYM I PLAN DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU

7.1. PLAN W UKŁADZIE ZADANIOWYM

W 2022 r. plan w układzie zadaniowym wydatków był realizowany w trzech obszarach sprawozdawczości: FUS, FEP oraz w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych. Nie definiowano celów i mierników dla podzadań ze względu na kategorię wydatków:

- 13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego,
- 13.2.2. Świadczenia zlecane ZUS do realizacji na mocy odrębnych ustaw,
- 20.1.3. Opłacanie i refundacja składek na ubezpieczenie zdrowotne z budżetu państwa za osoby uprawnione.

Możliwość taka została wskazana w Katalogu funkcji państwa, zadań, podzadań i działań budżetowych zaprezentowanym na stronach Ministerstwa Finansów⁷¹.

Realizacja wydatków FUS, FEP oraz w części 73 – ZUS odbywała się w ramach dwóch funkcji: 13. Zabezpieczenie społeczne i wspieranie rodziny oraz 20. Zdrowie. W ramach funkcji 13. wyróżniono zadanie 13.2. Świadczenia społeczne.

FUS na realizację zadania 13.2. Świadczenia społeczne wydatkował 308 107 488,2 tys. zł, tj. 99,2% planu po zmianach. Wydatki te w całości zostały poniesione na podzadanie 13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, w tym 219 294 582,6 tys. zł na działanie 13.2.1.1. Emerytury łącznie z dodatkami przysługującymi z ubezpieczenia społecznego, 50 067 499,2 tys. zł na działanie 13.2.1.2. Renty łącznie z dodatkami przysługujące z ubezpieczenia społecznego, 30 605 355,0 tys. zł na działanie 13.2.1.3. Pozostałe świadczenia, 232 067,8 tys. zł na działanie 13.2.1.4. Prewencja i rehabilitacja oraz 7 907 983,6 tys. zł na działanie 13.2.1.8. Obsługa realizacji świadczeń społecznych w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego.

FEP na realizację zadania 13.2. Świadczenia społeczne wydatkował 1 814 587,1 tys. zł, tj. 96% kwoty planowanej. Wydatki te w całości poniesiono na podzadanie 13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego, w tym 1 809 945,7 tys. zł na działanie 13.2.1.1. Emerytury łącznie z dodatkami przysługujące z ubezpieczenia społecznego, 49,4 tys. zł na działanie 13.2.1.3. Pozostałe świadczenia oraz 4592 tys. zł na działanie 13.2.1.8. Obsługa realizacji świadczeń społecznych w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego.

ZUS (część 73) wydatkował łącznie 75 554 802,9 tys. zł, w tym 75 397 958,8 tys. zł w ramach funkcji 13. Zabezpieczenia społeczne i wspieranie rodziny oraz 156 844,1 tys. zł w ramach funkcji 20. Zdrowie. W ramach funkcji 13. na realizację zadania 13.2. Świadczenia społeczne ZUS wydatkował 75 397 958,8 tys. zł, tj. 99,7% planu po zmianach. Zadanie 13.2. obejmowało wydatki w ramach dwóch podzadań: 13.2.1. Świadczenia społeczne realizowane w ramach powszechnego systemu ubezpieczenia społecznego oraz 13.2.2. Świadczenia zlecane ZUS do realizacji na podstawie odrębnych ustaw. Na pierwsze podzadanie wydatkowano 43 751 151,3 tys. zł, a na drugie 31 646 607,5 tys. zł.

7.2. PLAN DZIAŁALNOŚCI ZAKŁADU

W Planie działalności ZUS na rok 2022 r. ustalono następujące cele:

1. Utrzymanie zdolności do wypłaty świadczeń. Miernikiem był wskaźnik ściągalności liczony jako wielkość wpływów na poczet należności z tytułu składek w stosunku do przypisu składek; obejmuje ubezpieczenia społeczne, ubezpieczenie zdrowotne⁷², FGŚP, FP, FS, FEP. Zaplanowana na 2022 r. wartość określona na nie mniej niż 99% osiągnęła wartość 99,4%.
2. Terminowa wypłata świadczeń mierzona pięcioma wskaźnikami:
 - terminowej wypłaty świadczeń krótkoterminowych. Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 98%, zrealizowano w wysokości 99,8%,
 - terminowej realizacji wniosków emerytalno-rentowych. Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 97% zrealizowano w wysokości 99,2%,

⁷¹ <https://www.gov.pl/web/finanse/2022-rok-bz>.

⁷² Ubezpieczanie zdrowotne.

- terminowej realizacji wniosków o świadczenia międzynarodowe emerytalno-rentowe (podlegające koordynacji unijnej i bilateralnej). Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 85% zrealizowano w wysokości 98%,
 - terminowości obsługi postępowań o świadczenia z programu „Dobry Start” Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 95% zrealizowano w wysokości 98,5%,
 - terminowości wypłat dofinansowania działań płatników składek skierowanych na utrzymanie zdolności do pracy przez cały okres aktywności zawodowej. Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 97% zrealizowano w wysokości 100%.
3. Terminowe wydawanie orzeczeń. Miernikiem był wskaźnik terminowości wydania orzeczeń rozpatrzonych w czasie do 45 dni. Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 60%, zrealizowano w wysokości 96,3%.
4. Zapewnienie prawidłowości naliczania składek przez płatników. Miernikiem był wskaźnik realizacji zobowiązań ustawowych w zakresie kontroli płatników składek. Zaplanowaną wartość nie mniejszą niż 60% zrealizowano w wysokości 78,2%.
5. Podnoszenie świadomości obywateli o systemie ubezpieczeń społecznych, z określonymi trzema wskaźnikami:
- liczbą inicjatyw informacyjno-promocyjnych dla klientów ZUS – planowana wartość więcej niż 600, zrealizowano 7043,
 - liczbą uczniów uczestniczących w projekcie „Lekcje z ZUS” – udział wzięło 106 953 uczniów, z zaplanowanej liczby nie mniejszej niż 60 000,
 - liczbą uczniów i studentów, którzy uczestniczą w lekcjach i spotkaniach dotyczących ubezpieczeń społecznych – udział wzięło 56 228 uczniów, z zaplanowanej liczby nie mniejszej niż 12 000.

8. SPRAWOZDANIA

Kontrolą objęto prawidłowość sporządzania rocznych sprawozdań za 2022 r. przez dysponenta części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej, FUS i FEP:

- o stanie środków na rachunkach bankowych państwowych jednostek budżetowych dla części ZUS – 73 (Rb-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych dla części 73 – ZUS (Rb-27),
- z wykonania planu wydatków budżetu państwa dla części 73 – ZUS (Rb-28),
- z wykonania wydatków budżetu państwa w układzie zadaniowym dla części 73 – ZUS (Rb-BZ1),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS (Rb-33),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP (Rb-33),
- z wykonania-23),
- z wykonania planu dochodów budżetowych dla części 73 – ZUS (Rb-27),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS (Rb-40),
- z wykonania, określonego w ustawie budżetowej na 2022 r. planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP (Rb-40),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FUS w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego FEP w układzie zadaniowym (Rb-BZ2),
- sprawozdań w zakresie operacji finansowych za IV kwartał 2022 r. o stanie należności oraz wybranych aktywów finansowych (Rb-N) i o stanie zobowiązań według tytułów dłużnych oraz poręczeń i gwarancji (Rb-Z) dla ZUS – państwowej osoby prawnej, dla FUS, FEP oraz Rb-UZ dla ZUS.

Wyżej wymienione sprawozdania zostały sporządzone terminowo i prawidłowo pod względem merytorycznym i formalno-rachunkowym. Kwoty wykazane w sprawozdaniach były zgodne z danymi wynikającymi z ewidencji księgowej. Stosowany system kontroli zarządczej zapewniał w sposób racjonalny prawidłowość sporządzonych sprawozdań.

9. INFORMACJE DODATKOWE

W dniu 4 stycznia 2023 r. NIK rozpoczęła kontrolę w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych. Czynności kontrolne prowadzono w Centrali Zakładu, Oddziale ZUS w Krakowie, Oddziale ZUS we Wrocławiu oraz w Oddziale I ZUS w Łodzi. Czynności kontrolne w jednostkach zakończono 11 kwietnia 2023 r.

W dniu 21 kwietnia 2023 r. do Prezesa Zakładu Ubezpieczeń Społecznych skierowano wystąpienie z kontroli wykonania budżetu państwa w 2022 r. w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych oraz wykonania planów finansowych: Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, Funduszu Emerytur Pomostowych oraz planu finansowego Zakładu Ubezpieczeń Społecznych – państwowej osoby prawnej.

Do wystąpienia pokontrolnego Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych 10 maja 2023 r. wniosła pięć zastrzeżeń. Komisja Rozstrzygająca w NIK uchwałą nr KPK-KPO.441.82.2023 z dnia 31 maja 2023 r. uwzględniła dwa zastrzeżenia w całości, dwa zastrzeżenia w części oraz oddaliła zastrzeżenia w pozostałym zakresie.

10. ZAŁĄCZNIKI

10.1. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Oceny wykonania budżetu w części 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych dokonano stosując kryteria⁷³ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁷⁴.

Dochody (D):	194 418,9 tys. zł
Wydatki (W):	75 554 802,9 tys. zł
Łączna kwota (G = D + W):	75 749 221,8 tys. zł
Waga dochodów w łącznej kwocie (Wd = D: G):	0,0025
Waga wydatków w łącznej kwocie: (Ww = W: G):	0,9974
Nieprawidłowości w dochodach:	0 zł
Ocena cząstkowa dochodów (Od):	pozytywna (5)
Nieprawidłowości w wydatkach:	0 zł
Ocena cząstkowa wydatków (Ow):	pozytywna (5)
Łączna ocena dochodów i wydatków (ŁO ⁷⁵):	pozytywna (5)
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁷³ <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁷⁴ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁷⁵ $\text{ŁO} = \text{Od} \times \text{Wd} + \text{Ow} \times \text{Ww}$

10.2. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Oceny wykonania planu finansowego FUS dokonano stosując kryteria⁷⁶ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁷⁷.

Przychody (P):	312 652 932,2 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	310 934 095,1 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	623 587 027,3 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P: G):	0,5013
Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K: G):	0,4986
Nieprawidłowości w przychodach:	0 zł
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	pozytywna (5)
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	0 zł
Ocena cząstkowa kosztów (Ok):	pozytywna (5)
Łączna ocena przychodów i kosztów (ŁO ⁷⁸):	pozytywna (5)
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁷⁶ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁷⁷ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁷⁸ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$

10.3. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH

Oceny wykonania planu finansowego dokonano stosując kryteria⁷⁹ oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁸⁰.

Przychody (P):	1 904 467,1 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	1 818 045,6 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	3 722 512,7 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P: G):	0,5116
Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K: G):	0,4883
Nieprawidłowości w przychodach:	0 zł
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	pozytywna (5)
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	0 zł
Ocena cząstkowa kosztów (Ok):	pozytywna (5)
Łączna ocena przychodów i kosztów (ŁO ⁸¹):	pozytywna (5)
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁷⁹ <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/standardy-kontroli-nik/>

⁸⁰ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrolle/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁸¹ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$

10.4. KALKULACJA OCENY OGÓLNEJ ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH – PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ

Oceny wykonania planu finansowego ZUS państwowej osoby prawnej dokonano stosując kryteria⁸² oparte na wskaźnikach wartościowych opracowanych przez NIK i opublikowanych w *Analizie wykonania budżetu państwa i założeń polityki pieniężnej w 2022 roku*⁸³.

Przychody (P):	6 315 176,5 tys. zł
Koszty (K) (łącznie z wydatkami majątkowymi):	6 053 473,6 tys. zł
Łączna kwota (G = P + K):	12 368 650,1 tys. zł
Waga przychodów w łącznej kwocie (Wp = P: G):	0,5105
Waga kosztów w łącznej kwocie (Wk = K: G):	0,4894
Nieprawidłowości w przychodach:	0 zł
Ocena cząstkowa przychodów (Op):	pozytywna (5)
Nieprawidłowości w kosztach (łącznie z wydatkami majątkowymi):	0 zł
Ocena cząstkowa kosztów (Ok):	pozytywna (5)
Łączna ocena przychodów i kosztów (ŁO ⁸⁴):	pozytywna (5)
Opinia o sprawozdaniach:	pozytywna
Ocena ogólna:	pozytywna

⁸² <http://www.nik.gov.pl/kontrole/standardy-kontroli-nik/>

⁸³ Porównaj: <http://www.nik.gov.pl/kontrole/analiza-budzetu-panstwa/>.

⁸⁴ $\text{ŁO} = \text{Op} \times \text{Wp} + \text{Ok} \times \text{Wk}$

10.5. DOCHODY BUDŻETOWE W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022		5:3	5:4
		Wykonanie	Ustawa ¹⁾	Wykonanie		
		tys. zł				
1	2	3	4	5	6	7
Ogółem część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w tym:		219 104,0	150 183,0	194 418,9	88,7	129,5
1.	Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	136 115,7	82 477,0	112 147,9	82,4	136,0
1.1.	Rozdział 75303 - Fundusz Ubezpieczeń Społecznych - § 0970 - wpływy z różnych dochodów	132 792,9	80 000,0	108 931,8	82,0	136,2
1.2.	Rozdział 75313 - Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	3 280,8	2 408,0	3 155,8	96,2	131,1
1.2.1.	- § 0920 - wpływy z pozostałych odsetek	34,1	8,0	51,6	151,3	645,0
1.2.2.	- § 0970 - wpływy z różnych dochodów	3 246,7	2 400,0	3 104,2	95,6	129,3
1.3.	Rozdział 75395 - Pozostała działalność - § 0690 Wpływy z różnych opłat	42,0	39,0	60,3	143,6	154,6
2.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	6 774,3	1 125,0	3 284,3	48,5	291,9
2.1.	Rozdział 85347 - Renta socjalna	6 674,9	1 125,0	3 249,5	48,7	288,8
2.1.1.	- § 0920 - wpływy z pozostałych odsetek	16,0	0,0	16,7	104,4	-
2.1.2.	- § 0970 - wpływy z różnych dochodów	6 658,9	1 125,0	3 232,9	48,6	287,4
2.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność	99,4	0,0	34,7	34,9	-
2.2.1.	- § 0920 - wpływy z pozostałych odsetek	10,9	0,0	8,2	75,2	-
2.2.2.	- § 0970 - wpływy z różnych dochodów	88,5	0,0	26,5	29,9	-
3.	Dział 855 - Rodzina	76 214,0	66 611,0	78 986,8	103,6	118,6
3.1.	Rozdział 85502 - Świadczenia rodzinne, świadczenie z funduszu alimentacyjnego oraz składki na ubezpieczenia emerytalne i rentowe z ubezpieczenia społecznego	7,0	0,0	5,8	82,9	-
3.1.1.	- § 0920 - pozostałe odsetki	2,8	0,0	3,9	139,3	-
3.1.2.	- § 0970 - wpływy z różnych dochodów	4,2	0,0	1,8	42,9	-
3.2.	Rozdział 85512 - Fundusz Alimentacyjny w likwidacji - § 0970 - wpływy z różnych dochodów	76 207,0	66 611,0	78 981,0	103,6	118,6

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-27 z wykonania planu dochodów budżetowych zweryfikowanych przez NIK.

Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

10.6. WYDATKI BUDŻETU PAŃSTWA W CZĘŚCI 73 – ZAKŁAD UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			6:3	6:4	6:5
		Wykonanie ¹⁾	Ustawa ²⁾	Budżet po zmianach	Wykonanie ¹⁾			
		tys. zł						
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem część 73 – Zakład Ubezpieczeń Społecznych, w tym:		44 275 352,0	81 170 685,0	75 820 618,0	75 554 802,9	170,6	93,1	99,6
1.	Dział 753 - Obowiązkowe ubezpieczenia społeczne	39 273 997,3	49 433 927,0	43 333 882,0	43 311 234,6	87,6	99,9	99,9
1.1.	Rozdział 75303 - Fundusz Ubezpieczeń Społecznych	34 990 124,0	44 723 337,0	38 663 292,0	38 663 292,0	86,4	100,0	100,0
1.1.1.	- § 2430 - Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	34 990 124,0	44 723 337,0	38 663 292,0	38 663 292,0	86,4	100,0	100,0
1.1.2.	Rozdział 75310 - Fundusz Emerytur Pomostowych - § 2430 - Dotacja z budżetu dla państwowego funduszu celowego	1 202 182,0	1 531 600,0	1 531 600,0	1 531 600,0	100,0	100,0	100,0
1.2.	Rozdział 75313 - Świadczenia finansowane z budżetu państwa zlecone do wypłaty ZUS i KRUS	3 081 259,0	3 178 439,0	3 138 439,0	3 115 884,9	98,0	99,3	99,3
1.2.1.	- § 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS	31 772,4	31 846,0	31 846,0	31 846,0	100,0	100,0	100,0
1.2.2.	- § 3110 - świadczenia społeczne	3 049 469,9	3 146 534,0	3 106 534	3 084 012,7	98,0	99,3	99,3
1.2.3.	- § 4580 - pozostałe odsetki	15,9	59,0	59,0	26,3	44,1	44,1	44,1
1.3.	Rozdział 75395 - Pozostała działalność	433,2	551,0	551,0	457,6	82,9	82,9	82,9
1.3.1.	- § 3110 - świadczenia społeczne	431,9	549,0	549,0	456,3	83,1	83,1	83,1
1.3.2.	- § 4000/§4300 - Grupa wydatków bieżących jednostki/Zakup usług pozostałych (opłaty pocztowe i bankowe)	0,0	2,0	2,0	0,0	50,0	50,0	50,0
2.	Dział 851 - Ochrona zdrowia	85 113,8	82 439,0	82 439,0	80 170,7	97,2	97,2	97,2
2.1.	Rozdział 85156 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne oraz świadczenia dla osób nieobjętych obowiązkiem ubezpieczenia zdrowotnego - § 4130 - składki na ubezpieczenie zdrowotne	85 113,8	82 439,0	82 439,0	80 170,7	97,2	97,2	97,2
3.	Dział 853 - Pozostałe zadania w zakresie polityki społecznej	203,0	212,0	212,0	175,3	82,5	82,5	82,5
3.1.	Rozdział 85335 - Refundacja ulg dla inwalidów wojennych i wojskowych z tyt. ubezpieczenia OC i AC - § 3030 - Różne wydatki na rzecz osób fizycznych	171,0	164,0	164,0	158,3	96,3	96,3	96,3

3.2.	Rozdział 85395 - Pozostała działalność - § 3110 - świadczenia społeczne	32,0	48,0	48,0	17,0	35,4	35,4	35,4
4.	Dział 855 - Rodzina	4 916 038,0	31 654 107,0	32 404 085,0	32 163 222,3	101,6	99,3	99,3
4.1.	Rozdział 85501 Świadczenie wychowawcze	0,0	23 125 000,0	23 684 581,0	23 566 369,7	101,9	99,5	99,5
4.1.1.	- § 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS	0,0	23 102,0	23 661,0	20 164,7	87,3	85,2	85,2
4.1.2.	- § 3110 Świadczenia społeczne	0,0	23 101 898,0	23 660 920,0	23 546 204,8	101,9	99,5	99,5
4.2.	Rozdział 85504 - Wspieranie rodziny	1 319 610	1 355 000,0	1 395 040,0	1 346 484,6	99,4	96,5	96,5
4.2.1.	- § 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS	1 292	1 354,0	1 394,0	1 357,4	100,2	97,3	97,3
4.2.2.	- § 3110 Świadczenia społeczne	1 318 318	1 353 646,0	1 393 646,0	1 345 127,2	99,4	96,5	96,5
4.3.	Rozdział 85511 - Składki na ubezpieczenia społeczne, w tym za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby pobierające zasiłek macierzyński oraz za osoby zatrudnione jako nianie - § 4110 - składki na ubezpieczenia społeczne	3 514 474,5	4 012 677,0	3 562 267,0	3 556 259,3	88,6	99,8	99,8
4.4.	Rozdział 85514 - Składki na ubezpieczenie zdrowotne opłacane za osoby przebywające na urloпах wychowawczych, za osoby zatrudnione jako nianie oraz za osoby sprawujące osobistą opiekę nad dzieckiem - § 4130 składki na ubezpieczenie zdrowotne	81 953,5	83 430,0	83 430,0	76 673,5	91,9	91,9	91,9
4.5.	Rozdział 85516 - System opieki nad dziećmi w wieku do lat 3	-	3 078 000,0	195 722,0	181 189,8	5,9	92,6	92,6
4.5.1.	- § 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS	-	31 000,0	2 086,0	1 453,2	4,7	69,7	69,7
4.5.2.	- § 4000/§4300 - Grupa wydatków bieżących jednostki/Zakup usług pozostałych	-	3 047 000,0	-	179 736,6	5,9	92,8	92,8
4.6.	Rozdział 85517 - Rodzinny kapitał opiekuńczy	-	-	3 483 045,0	3 436 245,6	-	98,7	98,7
4.6.1.	- § 2860 - Dotacja z budżetu państwa stanowiąca zwrot kosztów obsługi świadczeń zleconych do wypłaty ZUS	-	-	36 545,0	32 089,7	-	87,8	87,8
4.6.2.	- § 3110 - Świadczenia społeczne	-	-	3 446 500,0	3 404 155,8	-	98,8	98,8

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-28 z wykonania planu wydatków budżetu państwa zweryfikowanych przez NIK.

- 1) Łącznie z wydatkami, które nie wygasły z upływem roku budżetowego (Rb-28 za rok 2021 = kolumna 8 + kolumna 12).
- 2) Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

10.7. ZATRUDNIENIE I WYNAGRODZENIA W ZUS – PAŃSTWOWEJ OSOBIE PRAWNEJ

Lp.	Wyszczególnienie	Wykonanie 2021			Wykonanie 2022			8:5
		Przeciętne zatrudnienie w etatach	Wynagrodzenia ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego/etat	Przeciętne zatrudnienie w etatach	Wynagrodzenia ²⁾	Przeciętne miesięczne wynagrodzenie brutto na 1 pełnozatrudnionego/etat	
								tys. zł
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Ogółem wg statusu zatrudnienia ¹⁾ , w tym:								
1.	Ogółem ZUS	42 695,2	3 285 195,9	6 412,1	42 891,4	3 684 791,4	7 159,2	111,6
1.1.	Centrala (z wyłączeniem Zarządu)	1 538,2	168 986,0	9 155,1	1 538,0	189 075,0	10 244,4	111,9
1.2.	Oddziały ZUS (z wyłączeniem Orzecznictwa Lekarskiego)	40 509,8	3 011 459,9	6 194,9	40 741,97	3 393 032,8	6 940,1	112,0
1.3.	Orzecznictwo lekarskie ²⁾	642,2	103 356,9	13 411,2	606,4	100 822,9	13 855,5	103,3
1.4.	Zarząd	5,0	1 393,0	23 216,3	5,0	1 860,6	31 010,6	133,6

Opracowanie własne na podstawie danych przekazanych na potrzeby kontroli NIK przez ZUS, który nie sporządza rocznego sprawozdania Rb-70 o zatrudnieniu i wynagrodzeniach. W zestawieniu nie ujęto członków Rady Nadzorczej ZUS, którzy nie są na etatach ZUS.

- 1) Status zatrudnienia określony został w rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z dnia 9 stycznia 2018 r. w sprawie sprawozdawczości budżetowej.
- 2) W poz. 1.3 „Orzecznictwo lekarskie” nie uwzględniono Głównego Lekarza Zakładu, który jest jednocześnie Dyrektorem Departamentu Orzecznictwa Lekarskiego. Etat ten uwzględniono w poz. 1.1 Centrala (z wyłączeniem Zarządu).

10.8. WYKAZ OCEN KONTROLOWANYCH JEDNOSTEK

Lp.	Nazwa jednostki kontrolowanej	Imię i nazwisko kierownika jednostki kontrolowanej	Ocena kontrolowanej działalności*	Jednostka organizacyjna NIK przeprowadzająca kontrolę
1.	Zakład Ubezpieczeń Społecznych	Gertruda Uścińska	Pozytywna	Departament Pracy, Spraw Społecznych i Rodziny
2.	ZUS Oddział w Krakowie	Władysław Świątek	Pozytywna	Delegatura NIK w Krakowie
3.	ZUS Oddział we Wrocławiu	Anna Maćkowiak	Pozytywna	Delegatura NIK we Wrocławiu
4.	ZUS Oddział I w Łodzi	Romana Mierzejewska	Pozytywna	Delegatura NIK w Łodzi

10.9. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Zadania wynikające z ustawy tworzącej państwowy fundusz celowy									
	Zadanie wynikające z ustaw ogółem	276 385 899,8	297 338 859,0	302 662 402,0	300 105 559,3	107,6	108,6	100,9	99,2
1.1.	Emerytury	193 263 712,7	209 928 000,0	214 828 964,0	214 055 808,7	108,6	110,8	102	99,6
1.2.	Renty	45 214 703,0	47 079 866,0	47 678 964,0	47 609 989,4	104,1	105,3	101,1	99,9
1.3.	Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	7 027 074,1	7 870 189,0	7 693 670,0	7 696 283,7	112,0	109,5	97,8	100,0
1.4.	Zasiłki chorobowe	14 776 840,1	15 552 686,0	15 552 686,0	14 582 002,6	105,3	98,7	93,8	93,8
1.5.	Pozostałe zasiłki i świadczenia	15 922 920,8	16 555 463,0	16 555 463,0	15 929 407,1	104,0	100,0	96,2	96,2
1.6.	Prewencja rentowa	100 881,0	252 500,0	252 500,0	140 603,3	250,3	139,4	55,7	55,7
1.7.	Prewencja wypadkowa	79 767,9	100 155,0	100 155,0	91 464,5	125,6	114,7	91,3	91,3
Część B – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I	Stan na początek roku	17 726 714,1	8 896 351,0	10 255 230,0	7 308 901,5	50,2	41,2	82,2	71,3
1.	Środki pieniężne	14 445 734,9	4 206 307,0	5 565 186,0	5 565 185,7	29,1	38,5	132,3	100,0
2.	Należności	13 876 771,8	14 575 078,0	14 575 078,0	13 949 689,3	105,0	100,5	95,7	95,7
3.	Zobowiązania, w tym z tytułu:	10 595 792,6	9 885 034,0	9 885 034,0	12 205 973,5	93,3	115,2	123,5	123,5
II	Przychody	274 049 694,1	299 137 931,0	306 220 591,0	312 652 932,2	109,2	114,1	104,5	102,1
1.	Dotacja z budżetu państwa	34 990 124,0	44 723 337,0	44 723 337,0	38 663 292,0	127,8	110,5	86,4	86,4
2.	Składki (przypis)	228 709 606,2	245 828 989,0	252 911 649,0	263 619 820,5	107,5	115,3	107,2	104,2
2.1.	- fundusz emerytalny	140 974 983,4	151 690 037,0	157 254 450,0	163 748 777,8	107,6	116,2	107,9	104,1
2.2.	- fundusz rentowy	60 319 963,1	64 779 933,0	65 824 686,0	68 701 913,7	107,4	113,9	106,1	104,4
2.3.	- fundusz chorobowy	18 067 073,7	19 343 519,0	19 655 486,0	20 604 781,2	107,1	114,0	106,5	104,8
2.4.	- fundusz wypadkowy	9 347 586,0	10 015 500,0	10 177 027,0	10 564 347,7	107,1	113,0	105,5	103,8
3.	Wpłaty z OFE	7 325 220,5	7 169 061,0	7 169 061,0	6 768 424,6	97,9	92,4	94,4	94,4
4.	Pozostałe przychody (przypis)	2 046 029,6	1 416 524,0	1 416 524,0	3 504 619,9	69,2	171,3	247,4	247,4
4.1.	- fundusz emerytalny	1 406 853,2	959 091,0	959 091,0	2 467 453,0	68,2	175,4	257,3	257,3
4.2.	- fundusz rentowy	454 169,8	319 649,0	319 649,0	766 151,6	70,4	168,7	239,7	239,7
4.3.	- fundusz chorobowy	99 510,7	77 259,0	77 259,0	136 558,0	77,6	137,2	176,8	176,8
4.4.	- fundusz wypadkowy	85 496,0	60 525,0	60 525,0	134 457,3	70,8	157,3	222,2	222,2
5.	Pozostałe zwiększenia	978 713,6	20,0	20,0	96 775,2	0,0	9,9	483 876,0	483 876,0
5.1.	- różnice kursowe	22,4	20,0	20,0	93,6	90,9	425,3	467,8	467,8
5.2.	- inne	978 691,2			96 681,6	0,0	9,9		
III	Koszty	284 467 506,7	304 743 411,0	313 184 950,0	310 934 095,1	107,1	109,3	102,0	99,3
1.	Transfery na rzecz ludności	276 205 394,9	296 986 204,0	302 309 747,0	299 967 436,8	107,5	108,6	101,0	99,2
1.1.	Emerytury i renty (łącznie z dodatkami)	245 505 489,9	264 878 055,0	270 201 598,0	269 362 081,8	107,9	109,7	101,7	99,7
1.2.	Pozostałe świadczenia	30 699 905,0	32 108 149,0	32 108 149,0	30 605 355,0	104,6	99,7	95,3	95,3
1.2.1.	- koszty przeciwdziałania COVID-19	3 184 839,0				0,0	0,0		
2.	Koszty bieżące	4 053 410,3	5 276 347,0	5 276 347,0	5 150 241,8	130,2	127,1	97,6	97,6
2.1.	Ódpis na działalność ZUS	3 865 499,0	4 910 650,0	4 910 650,0	4 910 650,0	127,0	127,0	100,0	100,0

2.2.	Prewencja rentowa	100 881,0	252 500,0	252 500,0	140 603,3	250,3	139,4	55,7	55,7
2.3.	Prewencja wypadkowa	79 767,9	100 155,0	100 155,0	91 464,5	125,6	114,7	91,3	91,3
2.4.	Koszty obsługi kredytów		5 000,0	5 000,0				0,0	0,0
2.5.	Pozostałe koszty	7 262,3	8 042,0	8 042,0	7 523,9	110,7	103,6	93,6	93,6
3.	Część składki na ubezpieczenie emerytalne odprowadzana do FRD			3 117 996,0	2 989 809,6				95,9
4.	Pozostałe zmniejszenia	4 208 701,4	2 480 860,0	2 480 860,0	2 826 606,9	58,9	67,2	113,9	113,9
4.1.	- rezerwy oraz odpisy aktualizujące należności	4 145 419,9	2 480 760,0	2 480 760,0	2 787 100,1	59,8	67,2	112,3	112,3
4.2.	- różnice kursowe	110,8	100,0	100,0	138,9	90,1	125,1	138,9	138,9
4.3.	- inne	63 170,8			39 367,8	0,0	62,3		
IV	Stan na koniec roku	7 308 901,5	3 290 871,0	3 290 871,0	9 027 738,7	45,0	123,5	274,3	274,3
1.	Środki pieniężne	5 565 185,7	894 849,0	894 849,0	4 441 875,9	16,1	79,8	496,4	496,4
2.	Należności	13 949 689,3	14 305 274,0	14 305 274,0	14 646 072,3	102,5	105,0	102,4	102,4
3.	Zobowiązania, w tym z tytułu:	12 205 973,5	11 909 252,0	11 909 252,0	10 060 209,5	97,6	82,4	84,5	84,5
Część D – Dane uzupełniające									
I	Koszty	280 258 661,1	302 262 551,0	307 586 094,0	305 023 733,3	107,9	108,8	100,9	99,2
1.	Fundusz emerytalny	193 151 334,4	209 799 247,0	214 721 480,0	213 914 982,3	108,6	110,7	102,0	99,6
1.1.	Emerytury	192 352 245,1	208 894 708,0	213 795 672,0	213 045 954,3	108,6	110,8	102,0	99,6
1.2.	Wypłaty środków z subkonta	798 155,7	902 816,0	924 085,0	867 723,0	113,1	108,7	96,1	93,9
1.3.	Pozostałe świadczenia	933,6	1 723,0	1 723,0	1 304,9	184,6	139,8	75,7	75,7
2.	Fundusz rentowy	51 209 985,4	53 755 641,0	54 487 445,0	54 237 475,0	105,0	105,9	100,9	99,5
2.1.	Renty	41 625 768,8	43 391 033,0	44 042 764,0	44 009 446,5	104,2	105,7	101,4	99,9
2.2.	Emerytury przyznane z urzędu zamiast renty	911 467,6	1 033 292,0	1 033 292,0	1 009 854,4	113,4	110,8	97,7	97,7
2.3.	Dodatki do emerytur i rent: pielęgnacyjne, dla sierot zupełnych i za tajne nauczanie	6 818 989,7	7 649 538,0	7 473 019,0	7 476 002,2	112,2	109,6	97,7	100,0
2.4.	Zasiłki pogrzebowe	1 751 787,5	1 427 171,0	1 683 763,0	1 600 415,9	81,5	91,4	112,1	95,0
2.4.1.	- koszty przeciwdziałania COVID-19	229 655,0				0,0	0,0		
2.5.	Pozostałe świadczenia	1 090,7	2 107,0	2 107,0	1 152,7	193,2	105,7	54,7	54,7
2.6.	Prewencja rentowa	100 881,0	252 500,0	252 500,0	140 603,3	250,3	139,4	55,7	55,7
3.	Fundusz chorobowy	27 046 679,9	28 591 166,0	28 250 571,0	26 879 477,4	105,7	99,4	94,0	95,1
3.1.	Zasiłki chorobowe	14 112 517,4	14 881 268,0	14 818 534,0	13 886 881,2	105,4	98,4	93,3	93,7
3.1.1.	- koszty przeciwdziałania COVID-19	2 171 407,0				0,0	0,0		
3.2.	Zasiłki macierzyński	9 023 029,4	9 935 947,0	9 331 171,0	9 131 114,4	110,1	101,2	91,9	97,9
3.3.	Zasiłki opiekuńcze	1 728 794,0	1 476 112,0	1 693 437,0	1 499 045,4	85,4	86,7	101,6	88,5
3.3.1.	- koszty przeciwdziałania COVID-19	783 777,0	-	-	-	0,0	0,0	-	-
3.4.	Świadczenia rehabilitacyjne	2 172 880,1	2 286 851,0	2 396 441,0	2 352 197,9	105,2	108,3	102,9	98,2
3.5.	Pozostałe świadczenia	2 196,8	2 947,0	2 947,0	2 714,6	134,2	123,6	92,1	92,1
3.6.	Wynagrodzenia dla płatników składek	7 262,3	8 041,0	8 041,0	7 523,9	110,7	103,6	93,6	93,6
4.	Fundusz wypadkowy	4 985 162,3	5 200 847,0	5 210 948,0	5 081 148,5	104,3	101,9	97,7	97,5
4.1.	Renty	3 588 934,2	3 688 833,0	3 636 200,0	3 600 542,9	102,8	100,3	97,6	99,0
4.2.	Dodatki do rent: pielęgnacyjne i dla sierot zupełnych	208 084,5	220 651,0	220 651,0	220 281,5	106,0	105,9	99,8	99,8

4.3.	Zasiłki chorobowe	664 322,7	671 418,0	734 152,0	695 121,3	101,1	104,6	103,5	94,7
4.4.	Jednorazowe odszkodowania	306 959,5	354 403,0	354 403,0	325 685,2	115,5	106,1	91,9	91,9
4.5.	Świadczenia rehabilitacyjne	136 336,1	164 001,0	164 001,0	146 824,4	120,3	107,7	89,5	89,5
4.6.	Pozostałe świadczenia	757,3	1 385,0	1 385,0	1 228,6	182,9	162,2	88,7	88,7
4.7.	Prewencja wypadkowa	79 767,9	100 155,0	100 155,0	91 464,5	125,6	114,7	91,3	91,3
4.8.	Pozostałe wydatki		1,0	1,0				0,0	0,0
5.	Odpis na działalność ZUS	3 865 499,0	4 910 650,0	4 910 650,0	4 910 650,0	127,0	127,0	100,0	100,0
6.	Koszty obsługi kredytów		5 000,0	5 000,0				0,0	0,0

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

10.10. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO FUNDUSZU EMERYTUR POMOSTOWYCH

Lp.	Wyszczególnienie	2021	2022			4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Zadania wynikające z ustawy									
	Zadania wynikające z ustaw ogółem:	1 533 948,6	1 885 798,0	1 885 798,0	1 809 995,0	122,9	118,0	96,0	96,0
1.	Emerytury pomostowe	1 533 925,6	1 885 685,0	1 885 685,0	1 809 945,7	122,9	118,0	96,0	96,0
2.	Pozostałe świadczenia	23,0	113,0	113,0	49,4	491,3	215,0	43,7	43,7
Część B – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I	Stan na początek roku	63 571,1	20 279,0	20 279,0	73 315,8	31,9	115,3	361,5	361,5
1.	Środki pieniężne	80 048,5	36 947,0	36 947,0	90 575,3	46,2	113,2	245,2	245,2
2.	Należności	14 598,5	17 814,0	17 814,0	17 311,9	122,0	118,6	97,2	97,2
3.	Zobowiązania	31 075,8	34 482,0	34 482,0	34 571,5	111,0	111,3	100,3	100,3
II	Przychody	1 551 658,5	1 883 676,0	1 883 676,0	1 904 467,1	121,4	122,7	101,1	101,1
1.	Dotacja z budżetu państwa	1 202 182,0	1 531 600,0	1 531 600,0	1 531 600,0	127,4	127,4	100,0	100,0
2.	Składki	345 746,2	349 200,0	349 200,0	361 959,3	111,0	104,7	103,7	103,7
3.	Pozostałe przychody	3 730,2	2 876,0	2 876,0	10 907,8	77,1	292,4	379,3	379,3
III	Koszty	1 541 913,9	1 892 758,0	1 892 758,0	1 818 045,6	122,8	117,9	96,1	96,1
1.	Transfery na rzecz ludności	1 533 948,6	1 885 798,0	1 885 798,0	1 809 995,1	122,9	118,0	96,0	96,0
1.1	Emerytury pomostowe	1 533 925,6	1 885 685,0	1 885 685,0	1 809 945,7	122,9	118,0	96,0	96,0
1.2	Pozostałe świadczenia	23,0	113,0	113,0	49,4	491,3	215,0	43,7	43,7
2.	Odpis na działalność Zakładu Ubezpieczeń Społecznych	4 081,0	4 592,0	4 592,0	4 592,0	112,5	112,5	100,0	100,0
3.	Pozostałe zmniejszenia	3 884,3	2 368,0	2 368,0	3 458,5	61,0	89,1	146,1	146,1
IV	Stan na koniec roku	73 315,8	11 197,0	11 197,0	159 737,3	1527,2	217,9	1426,6	1426,6
1.	Środki pieniężne	90 575,3	30 000,0	30 000,0	177 298,2	3312,2	195,8	591,0	591,0
2.	Należności	17 311,9	19 536,0	19 536,0	17 018,1	11284,7	98,3	87,1	87,1
3.	Zobowiązania	34 571,5	38 339,0	38 339,0	34 579,1	11089,9	100,0	90,2	90,2

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, zweryfikowanego przez NIK.

¹⁾ Ustawa budżetowa na rok 2022 z dnia 17 grudnia 2021 r. (Dz. U. z 2022 r. poz. 270).

10.11. WYKONANIE PLANU FINANSOWEGO ZAKŁADU UBEZPIECZEŃ SPOŁECZNYCH – PAŃSTWOWEJ OSOBY PRAWNEJ

Lp.	Wyszczególnienie	2021		2022		4:3	6:3	6:4	6:5
		Wykonanie	Plan wg ustawy budżetowej ¹⁾	Plan po zmianach	Wykonanie				
		tys. zł							
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Część A – Plan finansowy w układzie memoriałowym									
I. Stan na początek roku									
1.	Środki pieniężne	474 614,2	861 304,0	775 585,0	775 585,0	181,5	163,4	90,0	100,0
2.	Inne aktywa finansowe	1 013 970,9	0,0	507 119,0	507 119,4	0,0	50,0	-	100,0
3.	Należności	34 539,6	34 540,0	42 121,0	42 120,8	100,0	121,9	121,9	100,0
4.	Zapasy	12 639,5	12 639,0	10 521,0	10 520,9	100,0	83,2	83,2	100,0
5.	Zobowiązania w tym:	719 198,1	719 198,0	989 032,0	989 032,2	100,0	137,5	137,5	100,0
5.1.	- z tytułu odsetek za nieprzekazanie składki do OFE	28 658,8	28 659,0	24 547,0	24 547,4	100,0	85,7	85,7	100,0
II	Przychody	4 946 567,5	5 926 299,0	6 061 274,0	6 315 176,5	119,8	127,7	106,6	104,2
1.	Odpis z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych	3 865 499,0	4 910 650,0	4 910 650,0	4 910 650,0	127,0	127,0	100,0	100,0
2.	Odpis z Funduszu Emerytur Pomostowych	4 081,0	4 592,0	4 592,0	4 592,0	112,5	112,5	100,0	100,0
3.	Przychody z tytułu poboru i dochodzenia składek innych niż na FUS, z tego	294 883,0	296 994,0	296 994,0	346 784,3	100,7	117,6	116,8	116,8
3.1.	- przychody z tytułu poboru i dochodzenia składek na otwarte fundusze emerytalne	14 472,0	15 126,0	15 126,0	15 689,9	104,5	108,4	103,7	103,7
3.2.	- przychody z tytułu poboru i dochodzenia składek na FP i FGŚP	80 796,4	81 438,0	81 438,0	92 951,4	100,8	115,0	114,1	114,1
3.3.	- przychody z tytułu poboru i dochodzenia składek na ubezpieczenie zdrowotne	199 614,6	200 430,0	200 430,0	238 143,0	100,4	119,3	118,8	118,8
4.	Przychody z tytułu zwrotu kosztów obsługi świadczeń zleconych Zakładowi do wypłaty:	483 325,0	452 803,0	584 418,0	567 118,1	93,7	117,3	125,2	97,0
4.1.	- rent socjalnych	103 625,0	105 776,0	105 776,0	109 219,1	102,1	105,4	103,3	103,3
	- zasiłków i świadczeń przedemerytalnych	10 596,8	10 266,0	10 266,0	9 217,2	96,9	87,0	89,8	89,8

4.2.	- świadczeń na rzecz kombatantów	20 184,4	19 306,0	19 306,0	19 318,8	95,6	95,7	100,1	100,1
4.3.	- świadczeń zabiegowych realizowanych przez KRUS	18 683,0	20 027,0	20 027,0	19 663,2	107,2	105,2	98,2	98,2
4.4.	- obsługa pozostałych świadczeń	330 235,8	297 428,0	429 043,0	409 699,8	90,1	124,1	137,7	95,5
5.	Przychody finansowe	11 745,2	7 553,0	7 553,0	68 459,6	64,3	582,9	906,4	906,4
5.1.	- odsetki	11 639,5	7 553,0	7 553,0	68 142,9	64,9	585,4	902,2	902,2
6.	Pozostałe przychody	287 034,3	253 707,0	257 067,0	417 572,4	88,4	145,5	164,6	162,4
III	Koszty realizacji zadań	5 393 471,4	6 101 629,0	6 539 242,0	6 053 473,6	113,1	112,2	99,2	92,6
1.	Koszty według rodzaju	5 387 713,5	6 073 055,0	6 510 668,0	6 047 605,7	112,7	112,2	99,6	92,9
1.1.	- amortyzacja	308 494,1	498 979,0	498 979,0	381 654,8	161,7	123,7	76,5	76,5
	- zakup wyposażenia niskiej wartości	4 234,5	1 000,0	1 000,0	81,4	23,6	1,9	8,1	8,1
1.2.	- materiały i energia	114 604,5	176 000,0	197 500,0	157 845,2	153,6	137,7	89,7	79,9
1.3.	- usługi obce	932 391,1	1 260 318,0	1 202 814,0	986 655,9	135,2	105,8	78,3	82,0
1.3.1.	- usługi pocztowe i bankowe	343 122,6	443 073,0	443 073,0	384 597,1	129,1	112,1	86,8	86,8
1.3.2.	- usługi telekomunikacyjne	14 667,7	18 539,0	21 539,0	15 842,8	126,4	108,0	85,5	73,6
1.3.3.	- usługi związane z przetwarzaniem danych	297 280,4	405 437,0	362 437,0	291 173,2	136,4	97,9	71,8	80,3
1.3.4.	- pozostałe	277 320,3	393 269,0	375 765,0	295 042,8	141,8	106,4	75,0	78,5
1.4.	- podatki i opłaty, w tym:	23 987,8	36 450,0	31 600,0	19 920,1	152,0	83,0	54,7	63,0
1.4.1.	- podatki stanowiące źródło dochodów własnych jst	9 397,3	11 850,0	11 850,0	10 188,8	126,1	108,4	86,0	86,0
1.4.2.	-opłaty za wieczyste użytkowanie gruntów	2 264,1	3 100,0	3 100,0	2 512,4	136,9	111,0	81,0	81,0
1.4.3.	- opłaty urzędowe	7 865,4	12 000,0	9 000,0	4 034,3	152,6	51,3	33,6	44,8
1.5.	- wynagrodzenia	3 301 528,8	3 300 009,0	3 714 235,0	3 705 256,3	100,0	112,2	112,3	99,8
1.5.1.	- osobowe	3 285 195,9	3 271 600,0	3 685 826,0	3 684 791,4	99,6	112,2	112,6	100,0
1.5.2.	- pozostałe	16 332,9	28 409,0	28 409,0	20 464,9	173,9	125,3	72,0	72,0
1.6.	- ubezpieczenia społeczne i inne świadczenia	690 271,0	754 599,0	824 340,0	773 875,1	109,3	112,1	102,6	93,9
1.6.1.	- składki na ubezpieczenie społeczne	538 004,4	546 098,0	617 199,0	601 277,5	101,5	111,8	110,1	97,4
1.6.2.	- składki na Fundusz Pracy	59 783,4	65 891,0	76 031,0	67 212,0	110,2	112,4	102,0	88,4
1.6.3.	- świadczenia socjalne	71 958,3	81 938,0	81 938,0	78 010,4	113,9	108,4	95,2	95,2
1.6.4.	- składki na FEP	0,0	0,0	0,0	0,0	-	-	-	-
1.6.5.	- inne	20 524,8	60 672,0	49 172,0	27 375,2	295,6	133,4	45,1	55,7
1.7.	- pozostałe	16 436,1	46 700,0	41 200,0	22 398,3	284,1	136,3	48,0	54,4

2.	Koszty finansowe	541,0	2 000,0	2 000,0	413,4	369,7	76,4	20,7	20,7
2.1.	- inne	541,0	2 000,0	2 000,0	413,4	369,7	76,4	20,7	20,7
3.	Pozostałe koszty	5 216,9	26 574,0	26 574,0	5 454,4	509,4	104,6	20,5	20,5
IV	Stan na koniec roku								
1.	Środki pieniężne	775 585,0	135 480,0	225 923,0	1 096 226,1	17,5	141,3	809,1	485,2
2.	Inne aktywa finansowe	507 119,4	0,0	0,0	188 596,2	0,0	37,2	-	-
3.	Należności	42 120,8	34 540,0	42 121,0	53 907,3	82,0	128,0	156,1	128,0
4.	Zapasy	10 520,9	12 639,0	10 521,0	12 796,0	120,1	121,6	101,2	121,6
5.	Zobowiązania, w tym:	989 032,2	719 198,0	719 198,0	860 683,3	72,7	87,0	119,7	119,7
5.1.	- z tytułu odsetek za nieprzekazane składki do OFE	24 547,4	0,0	0,0	12 145,6	0,0	49,5	-	-
Część B – Dane uzupełniające									
	Zobowiązania	989 032,2	719 198,0	719 198,0	860 683,3	72,7	87,0	119,7	119,7
1.	Inne w tym:	989 032,2	719 198,0	719 198,0	860 683,3	72,7	87,0	119,7	119,7
1.1.	Wymagalne	0,0	0,0	0,0	16,3	-	-	-	-
1.2.	- z tytułu odsetek za nieprzekazane składki do OFE	24 547,4	0,0	0,0	12 145,6	0,0	49,5	-	-
Część C – Dane uzupełniające									
	Zobowiązania wg wartości nominalnej	989 032,2	719 198,0	719 198,0	860 683,3	72,7	87,0	119,7	119,7
1.	Inne w tym:	989 032,2	719 198,0	719 198,0	860 683,3	72,7	87,0	119,7	119,7
1.2.	Zobowiązania wymagalne	0,0	0,0	0,0	16,3	-	-	-	-
1.3.	- z tytułu odsetek za nieprzekazane składki do OFE	24 547,4	0,0	0,0	12 145,6	-	49,5	-	-

Opracowanie własne na podstawie danych z rocznego sprawozdania Rb-40 z wykonania planu finansowego państwowego funduszu celowego, zweryfikowanego przez NIK.

10.12. WYKAZ PODMIOTÓW, KTÓRYM PRZEKAZANO INFORMACJĘ O WYNIKACH KONTROLI

1. Prezydent Rzeczypospolitej Polskiej
2. Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
3. Marszałek Senatu Rzeczypospolitej Polskiej
4. Prezes Rady Ministrów
5. Prezes Trybunału Konstytucyjnego
6. Rzecznik Praw Obywatelskich
7. Minister Finansów
8. Minister Rodziny i Polityki Społecznej
9. Komisja Finansów Publicznych Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
10. Komisja do Spraw Kontroli Państwowej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
11. Komisja Polityki Społecznej i Rodziny Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
12. Komisja Polityki Senioralnej Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej
13. Prezes Zakładu Ubezpieczeń Społecznych